

๑๖
๑๖
๑๖

ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วม
กับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
เกษม ทองสัมฤทธิ์

16 ๓.๓. 2541

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ

ตุลาคม 2540

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๖

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา ทัพสุวรรณ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศรีบุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 10 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับคำแนะนำ ช่วยเหลือทางด้านวิชาการ จากศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิราภรณ์ บุญส่ง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม กรรมการสอบปากเปล่า ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ จึงขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณนายอุบล เล่นวารี ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้บริหาร โรงเรียนและคณะครูในสังกัด ที่ได้เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม และให้ความอนุเคราะห์ ร่วมมือกับการดำเนินงานในครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร.อรอนงค์ เข็นอุทก ซึ่งเป็นผู้ให้กำลังใจ กระตุ้นผู้วิจัยให้เกิดความสนใจอย่างลึกซึ้งในการบริหารงานการศึกษาพิเศษและการนิเทศด้าน วิชาการ จนกระทั่งปริญญานิพนธ์สำเร็จ

หากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ มีส่วนสนับสนุนความก้าวหน้าทางด้านวิชาการและเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาการศึกษา ผู้วิจัยขอบอกคุณงามความดีนี้แก่ คุณพ่อ คุณแม่ คุณประทุม ทองสัมฤทธิ์ ครูอาจารย์และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

เกษม ทองสัมฤทธิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การนิเทศการศึกษา.....	9
บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและครู	17
ขอบข่ายของงานวิชาการในโรงเรียน.....	21
การรับรู้กับพฤติกรรมการนิเทศ.....	33
การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ.....	43
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	48
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
วิธีการจัดกระทำกับข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
5 บทย่อ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	66
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	66
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	66
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	68
อภิปรายผล.....	68
ข้อเสนอแนะ.....	77
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย.....	78
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	86
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	97

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูที่ปฏิบัติการในโรงเรียน โครงการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539.....	47
2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หาโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา.....	49
3 ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับ เด็กปกติ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.....	53
4 ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับ เด็กปกติ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้.....	54
5 ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับ เด็กปกติ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	55
6 ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับ เด็กปกติ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านสื่อการเรียนการสอน.....	57
7 ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับ เด็กปกติ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการวัดผลและการประเมินผล.....	58
8 การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการ เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน- การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามตำแหน่ง.....	60
9 การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการ เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน- การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์.....	61
10 ปัญหาและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด	62

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นกลไกของการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ เมื่อคนได้รับการพัฒนาแล้ว จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาด้านอื่น ๆ การศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง (มาโนช บุญญานุวัตร. 2533 : 92) รัฐจึงให้ความสำคัญในการศึกษาทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับต้องจัดให้กว้างขวางและทั่วถึงมากที่สุด (สุชาวดี สุภโตษะ. 2527 : 6) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลงมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างสงบสุข (กรมวิชาการ. 2534 : 1) โดยรัฐไม่เพียงจัดบริการทางการศึกษาแบบให้เปล่าเท่านั้น แต่ยังต้องมีหน้าที่ให้การส่งเสริม สนับสนุนแก่การศึกษาระดับประถมศึกษา โดยถือเป็นนโยบายสำคัญอันดับแรกของการพัฒนาประเทศ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2535 : 590)

ตามนัยของนโยบายในแผนพัฒนาฯ ให้เห็นว่ารัฐได้เล็งเห็นความสำคัญ ในการให้โอกาสทางการศึกษาแก่บุคคลทุกคน โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนที่บุคคลพึงได้รับอย่างเสมอภาคกับมีความสำคัญต่อความหมายของการศึกษาในสังคม เด็กพิการถือเป็นทรัพยากรของชาติเช่นเดียวกับเด็กปกติทุกคน หากเด็กพิการได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างถูกต้องและการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสมแล้ว เด็กพิการก็จะเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของชาติ อย่างน้อยก็สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคมตลอดไป รัฐตระหนักในข้อนี้จึงกำหนดเป็นนโยบายไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 หมวดที่ 2 ระบบการศึกษา ข้อ 4.5 ว่า การศึกษาพิเศษ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ ได้เรียนรู้ อย่างเหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจ และความสามารถ และเป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือมีปัญญาเลิศได้พัฒนาความถนัดและอัจฉริยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ การจัดการศึกษาพิเศษนี้ อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดในสถานศึกษาปกติตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 15)

การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานของรัฐบาล มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาภาคบังคับ และรวมถึงการจัดการศึกษาพิเศษ ได้ดำเนินงานในรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยยึดหลักปรัชญาของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ คือ ให้การศึกษาแก่เด็กพิการ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้และมีชีวิตอยู่ร่วมในสังคมปกติสุข ไม่เป็นภาระแก่สังคม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 5) นอกจากนี้ยังได้แนวนโยบายในแผนพัฒนา ฉบับที่ 7 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งประเทศไทย. 2534 : 10) เป็นนโยบายด้านปริมาณ ข้อที่ 2 ระบุไว้ว่า “เร่งรัดการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กทุกคนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์ศึกษาภาคบังคับ ได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาจนจบหลักสูตร โดยเน้นการช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดการศึกษา ในรูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กและสภาพของท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้ความสำคัญแก่กลุ่มเด็กด้อยโอกาสเป็นพิเศษ” เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาในระดับประถมศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง จึงได้กำหนดเป็นมาตรการที่จะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน ดังมาตรการ ข้อ 6 ที่ระบุว่า “จัดห้องเรียนพิเศษหรือจัดการศึกษาในรูปแบบพิเศษอื่น ๆ ที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่อนไหวความสับสนสำหรับเด็กด้อยโอกาส เช่น เด็กพิการ เด็กในท้องที่ที่ห่างไกลกันดาร เด็กที่ต้องหยุดเรียนเพื่อดูแลช่วยเหลือผู้ปกครองหรือเด็กที่อพยพติดตามผู้ปกครอง” เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการจัดการศึกษาดังกล่าวเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยดำเนินการร่วมกับ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา จนกระทั่งถึงปีงบประมาณ 2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้มีการดำเนินโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติขึ้น โดยมอบให้สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครดำเนินการทดลองจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ 2 ประเภท คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เรียนร่วมกับเด็กปกติขึ้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งในปี 2539 มีจำนวน 18 โรงเรียน เช่น โรงเรียนพญาไท โรงเรียนราชวินิต โรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาส เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสม และศึกษาข้อมูลด้านรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนการสอน เครื่องมือ สื่อต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนร่วม อันนำไปสู่การขยายผลไปยังส่วนภูมิภาค เมื่อสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินงานจนถึงปีงบประมาณ 2532 ในปีงบประมาณ 2533 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ขยายงานการจัดการเรียนร่วมไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องจนครบ 76 จังหวัด ในปีงบประมาณ 2538 (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. 2539 : 6)

จากข้อมูลความเป็นมาของโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติดังกล่าวมาแล้ว ตลอดระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมานั้น ครูผู้สอนในโครงการได้ประสบปัญหาจากการจัดการเรียนการสอนระบบเรียนร่วมหลายประการ เช่น การจัดชั้นเรียน การทำแผนการสอน การสอนซ่อมเสริม การจัดหาสื่อและวิธีการวัดผลประเมินผล ทั้งนี้ได้มีการจัดอบรมและสัมมนาครูผู้สอนในโครงการหลายครั้ง มีการบรรยายถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมที่สอดคล้องกัน แต่กระนั้นครูผู้สอนก็ยังมีปัญหาอยู่เช่นเดิม ปัญหาสำคัญประการหนึ่งก็คือด้านการไม่ได้รับการนิเทศจากผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิควิธีทั้งการบริหารและกระบวนการเรียนการสอนของการศึกษาพิเศษทั้ง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มอบหมายให้สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ดำเนินโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิการ (เมื่อนำเด็กปัญญาเลิศมาร่วมกับเด็กพิการอีก 1 ประเภท คำว่าเด็กพิการจึงเปลี่ยนเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ) เรียนร่วมกับเด็กปกติ และสร้างเครื่องมือในการดำเนินงาน (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. 2539 : 121) สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครได้รับมอบหมายงานอันสำคัญยิ่งนี้ จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติปรากฏว่าสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครกลับไม่มีบุคลากรที่แน่นอนในการรับผิดชอบงานด้านนี้ จะเห็นได้จากข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรดังนี้คือ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครได้มอบให้ศึกษานิเทศก์ 2 คน เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการในระยะต้น ซึ่ง ต่อมาศึกษานิเทศก์ทั้ง 2 คนนั้นได้ถูกเปลี่ยนแปลงตำแหน่งงานไปสู่ภาระหน้าที่อื่นแล้วแต่งตั้งศึกษานิเทศก์อีก 1 คนให้ดำเนินโครงการต่อ ซึ่งก็ได้เปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่อีกในเวลาต่อมา ปัจจุบันมีบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติเพียง 1 คน (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. 2539 : 148) อย่างไรก็ตามสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนที่เป็นบุคคลพิการ ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 และตามข้อสัญญาปฏิญญาสากลด้านการจัดการศึกษาแก่ปวงชนขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยได้ร่วมลงนามด้วยในฐานะเป็นประเทศสมาชิกงานจัดการศึกษาให้กับเด็กพิการจึงถือเป็นหน้าที่ของรัฐรับผิดชอบในสิทธิมนุษยชนที่ควรได้รับความเสมอภาคทางด้านการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพราะเด็กเหล่านี้เป็นทรัพยากรบุคคลของประเทศคนหนึ่งเช่นกัน หากให้โอกาสแก่เขาเหล่านั้นก็จะช่วยให้เขาสามารถอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุขภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เพราะไม่มีประเทศใดที่ไร้คนพิการ (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. 2539 : 109) งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาหาความรู้และข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นยิ่งต่อสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ เพื่อให้ได้มีความรู้และข้อมูลตามความ

ต้องการการ นิเทศงานวิชาการอันแท้จริง ที่จะนำไปใช้พัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ให้มีประสิทธิภาพ และจะเป็นข้อมูลที่มีนัยสำคัญต่อการขยายผล การจัดการศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ สำหรับเด็กพิเศษด้วยแนวทางการจัดการศึกษาแบบ เรียนร่วมต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการของ ครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารการศึกษาและผู้รับผิดชอบในองค์กรหรือ หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบ การจัดและ ส่งเสริมการศึกษา ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ตามศักยภาพที่แท้จริงของเด็กพิการต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษานี้ มีความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับ เด็กปกติ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูในโครงการเด็กพิการ เรียนร่วมกับเด็กปกติ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 4 ด้าน คือ หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การสอน การวัดผลและประเมินผล จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความต้องการการนิเทศงานวิชาการแตกต่างกัน
2. ครูโครงการเด็ก พิ การเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความต้องการการ นิเทศงานวิชาการแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน นักการศึกษา ศึกษา นิเทศก์ ได้ทราบข้อมูลพื้นฐานความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการที่เป็นจริงบนพื้นฐานของปรัชญาและหลักการของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม อันจะมีผลต่อการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านการปรับปรุง ส่งเสริม พัฒนาคุณภาพนักเรียนในโครงการเรียนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วยผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ที่เข้าร่วมในโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

1.2 ครูปฏิบัติการสอน ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น ครูสอนเฉพาะแต่ละวิชาในโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำแนกดังนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ที่ดำเนินโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2539 ใน 18 โรงเรียน จำนวน 36 คน

2.2 ครูปฏิบัติการสอนโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 ใน 18 โรงเรียน โดยวิธีสุ่มครูในทุกโรงเรียนเท่ากับร้อยละ 50 ของจำนวนครูที่สอนในโครงการเรียนร่วมโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 54 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ตำแหน่ง

3.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่

3.1.1.2 ครูปฏิบัติการสอน ได้แก่ ผู้สอนประจำชั้นหรือผู้สอนประจำวิชา

3.1.2 ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

3.1.2.1 ประสบการณ์ระหว่าง 1 - 5 ปี

3.1.2.2 ประสบการณ์ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ความต้องการการนิเทศงานวิชาการ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

3.2.1 หลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้

3.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2.3 สื่อการเรียนการสอน

3.2.4 การวัดผลและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการการนิเทศงานวิชาการ หมายถึง ความปรารถนาที่จะให้เกิดกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสภาพต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษา อันจะส่งผลในการเรียนการสอนได้มาตรฐาน และมีคุณภาพสมตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรใน 4 ด้าน คือ

1.1 หลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา สาระของหลักสูตร เช่น โครงการสอน กำหนดการสอน แผนการสอน การจัดครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ครูเสริมวิชาการได้ใช้หลักสูตรให้สอดคล้อง ถูกต้องกับหลักการ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ ด้วยวิธีและกิจกรรมหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในประสบการณ์นั้นๆ

1.3 สื่อการเรียนการสอน หมายถึง การจัดหา การสร้าง วิธีการ และการนำไปใช้เกี่ยวกับหนังสือแบบเรียน คู่มือครู หนังสืออ่านประกอบและการจัดห้องเสริมวิชาการ ห้องสมุด มุมหนังสือ อุปกรณ์การเรียนการสอน ให้เหมาะสมแก่ความต้องการและความบกพร่องของเด็ก

1.4 การวัดผลและการประเมินผล หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาพิจารณาตรวจสอบผู้เรียนว่าได้บรรลุผลในการเรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เช่น การทำเครื่องมือวัดผล การกำหนดเกณฑ์การประเมินผล การมอบหมายหน้าที่ในการดำเนินการวัดผลและการประเมินผล การวิเคราะห์ รวมทั้งการนำผลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงการเรียนการสอน

2. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Children with Special Needs) หมายถึง เด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างไปจากเด็กปกติ และไม่อาจพัฒนาความสามารถได้ดีเช่นเดียวกับการศึกษาที่จัดอยู่ในโรงเรียนทั่วไปตามปกติ เด็กเหล่านี้แบ่งได้ 8 ประเภท ดังนี้

2.1 เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.2 เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

2.3 เด็กปัญญาเลิศ

2.4 เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา

2.5 เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2.6 เด็กที่มีปัญหาทางภาษา

2.7 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

2.8 เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์

3. โครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กบกพร่องทางสติปัญญา และบกพร่องทางการได้ยิน ในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้มีโอกาสเรียนโดยได้รับความช่วยเหลือตามความต้องการและจำเป็นเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสามารถแต่ละบุคคล และอยู่ร่วมในสังคมปกติอย่างมีความสุข ในที่นี้จะพิจารณาศึกษาเฉพาะการดำเนินงานในปี 2539

4. ครู หมายถึง ผู้เป็นข้าราชการครูดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาหรือเป็นผู้สอน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ และผู้ปฏิบัติการสอนโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลา 1 - 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป ที่ผู้บริหารและครูปฏิบัติการได้ปฏิบัติหน้าที่โครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเอกสาร งานวิจัย โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
 - 1.2 หลักการนิเทศการศึกษา
 - 1.3 กิจกรรมสำหรับการนิเทศการศึกษา
2. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและครู
 - 2.1 ผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารงานวิชาการ
 - 2.2 ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการกับการบริหารงานวิชาการ
 - 2.3 ครูผู้สอนกับหน้าที่ในงานวิชาการ
3. ขอบข่ายของงานวิชาการในโรงเรียน
 - 3.1 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
 - 3.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 3.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน
 - 3.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล
4. การรับรู้กับพฤติกรรมกรณีพิเศษ
 - 4.1 ทฤษฎีการรับรู้
 - 4.2 ความหมายของการรับรู้
 - 4.3 ธรรมชาติของการรับรู้
 - 4.4 ความสำคัญของการรับรู้
5. การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ
 - 5.1 ความหมายการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิการ
 - 5.2 ประโยชน์และทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วมของเด็กพิการ
 - 5.3 รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิการ
 - 5.4 ปัญหาของการจัดการเรียนร่วม

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ

6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ดังมีรายละเอียดในการศึกษาต่อไปนี้

การนิเทศการศึกษา

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา นักการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ในแง่มุมต่าง ๆ ไว้ อาทิ เช่น

ดักกลาส (Douglass. 1961 : 214) กล่าวว่า สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการนิเทศการศึกษาและการสอน คือ การทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่ปรารถนา หน้าที่ของผู้นิเทศจึงจำเป็นต้องศึกษาองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลต่อการเจริญงอกงามของนักเรียน และปรับปรุงทักษะของครูในการสร้างและใช้ประโยชน์จากปัจจัยดังกล่าว

กู๊ด (Good. 1973 : 374) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของฝ่ายการศึกษา ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศในการแนะนำครูหรือผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้รู้จักปรับปรุงวิธีสอนหรือการให้การศึกษา ทำให้เกิดความเจริญงอกงาม ในด้านวิชาชีพทางการศึกษา ช่วยพัฒนาครู ช่วยเหลือและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา รวมถึงวิธีการเรียนการสอน วัสดุและประเมินผลด้วย

ไวส์ และโลเวล (Wiles and Lovell. 1975 : 3 - 4) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันการปรึกษาหารือ การแลกเปลี่ยนความเห็นซึ่งกันและกัน และการวางแผนร่วมกันเพื่อปรับปรุง การเรียนการสอนให้ดีขึ้น

แฮร์ริส (Harris. 1975 : 10 - 11) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง สิ่งที่ถูกคลาการในโรงเรียนกระทำต่อบุคคล และสิ่งต่าง ๆ เพื่อที่จะดำรงไว้ หรือแลกเปลี่ยนการปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อให้กระบวนการสอนมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ การนิเทศการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการปฏิบัติงานโรงเรียน ไม่ใช่ งานหรืองานเฉพาะหรืองานด้านเทคนิค แต่เป็นการมุ่งที่จะดำรงไว้และปรับปรุงทั้งกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ดีขึ้น

ซารี มณีศรี (2532 : 24) สรุปความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. กระตุ้นให้ใช้เทคนิค วิธีการใหม่ ๆ ทางการสอน (Dynamic Supervision) ให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ปรับปรุงส่งเสริมลักษณะความเป็นผู้นำทางการศึกษา
3. ลักษณะการนำจะต้องมาจากกลุ่ม คณะ (Group) มิใช่เกิดจากบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่ถืออำนาจในการตัดสินใจหา ควรมาจากคณะบุคคลเป็นพื้นฐาน
4. ความเป็นผู้นำทางด้านบริหาร และด้านวิชาการ มิได้รับมอบหมายหมู่คณะให้ความเชื่อมั่น แต่เชื่อมั่นในความสามารถ
5. จุดมุ่งหมายอันสำคัญในการนิเทศสมัยใหม่คือ มุ่งฝึกความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นในบุคคลอื่นด้วย

นิพนธ์ กิณาวงศ์ (2523 : 99) กล่าวถึง ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามในทุกวิถีทางของผู้ที่เชี่ยวชาญ ที่จะช่วยพัฒนาผู้ที่ทำหน้าที่ให้การศึกษได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดเกิดขึ้นกับผู้เรียน

เมธี ปิณฑนันทน์ (2525 : 211) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่หนึ่งในการดำเนินงานในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการควบคุมและประเมินผลความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานที่เป็นอยู่ และเพื่อความมั่นใจว่า การบริหารโรงเรียนที่เป็นอยู่นั้นได้ดำเนินแผนงานการสอน และทำหน้าที่การควบคุม ช่วยแก้ไขการปฏิบัติงานทั้งของครู และงานฝ่ายบริหารด้วย

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2525 : 5) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่ง ในการให้คำแนะนำและชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียน เพื่อการปรับปรุงของตนเองและนักเรียนรวมไปถึงสภาพการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่พึงประสงค์

สันต์ ธรรมบำรุง (2526 : 10) ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การช่วยเหลือ การแนะนำ การชี้แจง การบริหารและการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

สัจด์ อุทรานันท์ (2527 : 4) ให้ความหมายเชิงปฏิบัติการ (Operater Definition) ไว้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

นิพนธ์ ไทพานิช (2532 : 17) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามของบุคลากรทางการศึกษาที่จัดทำกิจกรรม และให้บริการกับผู้บริหารและครูในทางตรงและทางอ้อม

ที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนของครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2532 : 5) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การจัดการให้เกิดความร่วมมือ หรือประสานงานกันของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา ในอันที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะส่งผลไปถึงคุณภาพการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายการนิเทศการศึกษาตามที่นักการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายไว้ จึงสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสภาพต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษา อันจะส่งผลให้การเรียนการสอนได้มาตรฐาน และมีคุณภาพสมตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ✕

2. หลักการนิเทศการศึกษา

หลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา มีนักการศึกษาหลายคนได้ทำการศึกษาค้นคว้าและนำเสนอไว้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

นพพงษ์ บุญจิตรดุรงค์ (2527 : 195 - 196) กล่าวถึงหลักการนิเทศไว้ 2 ประการ คือ

1. ควรใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการนิเทศ กล่าวโดยสรุป คือ ผู้นิเทศจะต้องวางตัวให้เป็นที่ยอมรับแก่ผู้รับการนิเทศ โดยเฉพาะการให้คำแนะนำ การช่วยเหลือแก้ปัญหา และสิ่งสำคัญ คือ ข้อเสนอแนะนั้นต้องเป็นข้อที่ผู้รับการนิเทศสามารถปฏิบัติตามหรือนำไปแก้ไขปัญหานั้นได้จริง และต้องเป็นการจัดอุปสรรคในการทำงาน ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับตัวบุคคล เทคนิคในการทำงาน การขาดแคลนเครื่องมือ เครื่องใช้

2. การนิเทศงานที่จะก่อให้เกิดผลอย่างแท้จริงนั้น ต้องมีรากฐานมาจากหลักเกณฑ์ทางประชาธิปไตย การนิเทศงานโดยออกคำสั่ง ให้ทำตามวิธีที่ผู้บริหารหรือผู้นิเทศเห็นสมควร ย่อมไม่ทำให้เกิดการปรับปรุงการทำงาน หรือความร่วมมือและความเต็มใจในการทำงานเท่าที่ควรและยังเป็นการสร้างนิสัยให้ผู้ได้บังคับบัญชาเคยชินต่อการปฏิบัติงานเพียงคนเดียว ดังนั้นหากมีการยึดมั่นในหลักเกณฑ์ของประชาธิปไตยเป็นบรรทัดฐานในการนิเทศ ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น จะทำให้เกิดการยอมรับและเปลี่ยนพฤติกรรม

สังัด อุทรานันท์ (2527 : 15 - 17) ได้กล่าวหลักการในการนิเทศไว้ 3 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษาเป็น "กระบวนการ" ของการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ แม้นในอดีตจะให้ความหมายของการนิเทศในลักษณะของ "งาน" หรือ "กิจกรรม" หรือ "บทบาท" ที่ผู้นิเทศพึงกระทำ การให้ความหมายของการนิเทศในลักษณะนี้เป็นที่

ยอมรับกันในอดีตกาล แต่ในปัจจุบันนักการศึกษาได้ยอมรับความหมายของการนิเทศการศึกษาในลักษณะของ "กระบวนการ" มากขึ้น

2. การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน แต่การดำเนินงานนั้นจะกระทำโดยผ่าน "ตัวกลาง" คือครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. การนิเทศการศึกษาในประเทศไทย เน้นบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย บรรยากาศในการ "ทำงานแบบประชาธิปไตย" จึงเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของสังคมไทย โดยเหตุนี้แนวความคิดของการนิเทศแบบประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาจึงเป็นที่ยอมรับ และได้มีการเผยแพร่กันอย่างกว้างขวางในประเทศไทย การใช้ความหมายของ คำว่า "ประชาธิปไตย" ในกระบวนการนิเทศการศึกษานั้นไม่ได้มองเฉพาะบรรยากาศแห่งการทำงานร่วมกัน แต่จะรวมถึงการยอมรับซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนบทบาทในฐานะผู้นำและผู้ตาม ตลอดจนความรับผิดชอบต่องานร่วมกันด้วย

ซัชว เถาว์ชาติ (2534 : 3 - 4) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศไว้ 10 ประการคือ

1. การนิเทศ เป็นส่วนประกอบที่ไม่สามารถแยกออกจากงานการศึกษา คือ การรวมงานการให้บริการที่มีลักษณะเป็นทีม

2. ความต้องการของครูทั้งหมด เป็นสิ่งที่ต้องให้การช่วยเหลือโดยการนิเทศ การให้บริการนี้เป็นความรับผิดชอบหลัก ของการให้การนิเทศสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

3. การนิเทศควรได้รับการปรับให้เข้ากับความต้องการของบุคลากรแต่ละคนในโรงเรียน

4. บุคลากรที่ทำงานทั้งในด้านการสอนและการสนับสนุนการสอน ควรได้รับประโยชน์จากการนิเทศ

5. การนิเทศควรจะช่วยปรับปรุงเจตคติ และความสัมพันธ์ของสมาชิกทุกคนในคณะทำงานของโรงเรียน และช่วยให้มีการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน

6. การนิเทศควรจะช่วยให้การจัดองค์กร และการร่วมจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อความสำเร็จของนักเรียน

7. ความรับผิดชอบด้านการพัฒนางานการนิเทศในโรงเรียน ขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างศึกษานิเทศก์ ครู และผู้บริหารโรงเรียน

8. การจัดสรรงบประมาณควรมีให้เพียงพอ

9. การวางแผนระยะสั้นและแผนระยะยาวในการนิเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งบุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ควรมีส่วนร่วมในการวางแผน หากแผนนั้นมีผลต่อการปฏิบัติงานของเขา

10. การประเมินประสิทธิภาพของงานการนิเทศ ควรให้ทั้งผู้ร่วมกิจกรรมและผู้ให้การนิเทศจากภายนอกเป็นผู้ประเมิน

จากที่ได้กล่าวถึงหลักการของการนิเทศการศึกษามาข้างต้นนั้น อาจสรุปได้ว่า หลักการของการนิเทศการศึกษา คือกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศได้ร่วมมือกันโดยยึดมั่นในหลักเกณฑ์ของประชาธิปไตยเป็นบรรทัดฐาน เพื่อนำแนวคิดอันหลากหลาย และวิธีการมาประยุกต์ใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการผ่านตัวกลาง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเชื่อว่าหากครูได้แสดงพฤติกรรมได้เต็มตามศักยภาพอย่างถูกต้องเหมาะสมแล้วคุณภาพของนักเรียนก็ย่อมดีขึ้นด้วย

3. กิจกรรมสำหรับการนิเทศการศึกษา

สังัด อุทรานันท์ (2527 : 90 - 93) ให้ความหมายของกิจกรรมสำหรับการนิเทศ ไว้ว่า กิจกรรมสำหรับการนิเทศ หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดความรู้ความสามารถแก่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งรับการนิเทศที่จัดขึ้นในขณะนั้น และยังสามารถแบ่งหมวดหมู่กิจกรรมสำหรับการนิเทศการศึกษานอกเป็น 3 กลุ่มกิจกรรม คือ

กิจกรรมกลุ่มที่ 1 กิจกรรมที่ผู้นิเทศเป็นผู้ปฏิบัติ มีกิจกรรมที่ใช้เป็นหลักสำหรับการให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศ หรือทำการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับการนิเทศ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้รับการนิเทศให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ 8 กิจกรรม ดังต่อไปนี้ คือ

1. การบรรยาย เป็นกิจกรรมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจของผู้นิเทศไปสู่ผู้รับการนิเทศ ซึ่งการบรรยายสามารถกระทำได้หลายลักษณะ เช่น การบรรยายปากเปล่า การบรรยายโดยใช้สื่อประกอบ และการบรรยายเป็นกลุ่ม เป็นต้น

2. การสาธิต เป็นกิจกรรมการให้ความรู้ที่มุ่งให้ผู้อื่นได้เห็นการดำเนินการคล้ายสถานการณ์จริง เช่น การให้ลองปฏิบัติ การฉายวิดีโอ การสร้างสถานการณ์จำลอง เป็นต้น

3. การสังเกตภายในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการทำงานในสถานการณ์จริงของบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร

4. การสัมภาษณ์ เป็นกิจกรรมสำหรับการสืบค้นหาข้อมูลต่าง ๆ การสัมภาษณ์อาจดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์เฉพาะบางเรื่อง และสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ คือ การพูดคุย

5. การบันทึกข้อมูล กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์สำคัญในการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ไว้เป็นหลักฐานเพื่อประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูล หรือเพื่อประโยชน์ต่อการใช้ หรืออ้างอิงในโอกาสต่อไป

การบันทึกข้อมูลสามารถกระทำได้หลายลักษณะ เช่น การบันทึกด้วยการเขียนบันทึกด้วยแถบบันทึกเสียง การบันทึกวีดีโอเทป และการถ่ายภาพ เป็นต้น

6. การจัดทำเครื่องมือและข้อทดสอบ กิจกรรมชนิดนี้จะเกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบแบบสำรวจแสดงความคิดเห็น แบบประเมินเจตคติและเครื่องมืออื่น ๆ เครื่องมือเหล่านี้มักจะนำไปใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่นอยู่บ่อย ๆ เช่น การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การสัมภาษณ์ และการสังเกต

7. การวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินกิจกรรมนี้มีความสำคัญมากสำหรับผู้นิเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการติดตามผลและประเมินผล การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการควบคุมประสิทธิภาพการสอน ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียน หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมที่ได้จัดขึ้น

8. การเขียน เป็นกิจกรรมที่ใช้เป็นสื่อกลางในการนิเทศเกือบทุกเรื่อง เช่น การเขียนโครงการนิเทศ การบันทึกข้อมูล การเขียนรายงาน การเขียนบันทึก การเขียนใบเตือนความจำ เป็นต้น จะเห็นว่าการเขียนเป็นกิจกรรมสื่อความหมายที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรม กิจกรรมการเขียนจัดเป็นกิจกรรมที่ให้ประสบการณ์ในระดับสูง ทั้งนี้เพราะก่อให้เกิดการปรับปรุงความเข้าใจของทั้งผู้เขียน และผู้อ่านทั้งสองฝ่าย

กิจกรรมกลุ่มที่ 2 กิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน กิจกรรมที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ถึงแม้บทบาทในการจัดกิจกรรมจะเป็นของผู้ให้การนิเทศก็ตาม แต่ก็จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้รับการนิเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งได้แก่

1. การประชุม การประชุมที่ใช้เป็นกิจกรรมสำหรับการนิเทศมีหลายลักษณะ เช่น การประชุมชี้แจง การประชุมกลุ่มย่อย และการระดมสมอง

2. การอภิปราย เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน เหมาะสำหรับกลุ่มขนาดเล็ก การอภิปรายจะเป็นกิจกรรมกลุ่ม มีโครงสร้างที่หลวม และเป็นแบบไม่เป็นทางการโดยจะใช้เวลามากกว่าการประชุมกลุ่ม การอภิปรายอาจนำไปใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น บทบาทสมมติ ภาพยนตร์ การอ่านงานวิจัย การเขียนเขียน การสาธิต และการบรรยายเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีความสลับซับซ้อนได้

กิจกรรมกลุ่มที่ 3 กิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ เป็นกิจกรรมที่เป็นบทบาทของผู้รับการนิเทศ ซึ่งผู้รับการนิเทศจะต้องเป็นผู้กระทำ หรือเป็นผู้ปฏิบัติตามสถานการณ์ต่าง ๆ ตามที่ผู้ให้การนิเทศเป็นผู้จัดขึ้น กิจกรรมซึ่งเน้นการกระทำของผู้รับการนิเทศมีดังนี้ คือ

1. การฟัง เป็นกิจกรรมที่จะถ่ายทอดแนวความคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลทั่วไป ซึ่งจะเป็นหลาย ๆ คนก็ได้ กิจกรรมการฟังที่สามารถฟังจากสื่อต่าง ๆ เช่น การฟังจากเทป วิทยุ และจานเสียง การฟังจากสื่อเหล่านี้ จะเป็นประโยชน์มากสำหรับการฝึกทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนสำเนียงหรือเสียง อย่างไรก็ตามประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมประเภทนี้ ยังถือว่าอยู่ในระดับต่ำ

2. การดู เป็นการรับทราบข้อมูลต่าง ๆ โดยการใช้สื่อทางตา เช่น การให้ดูภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือวิดีโอเทป กิจกรรมชนิดนี้นับว่ามีบทบาทมากขึ้นในสมัยปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากความก้าวหน้าในการใช้สื่อประเภทนี้มีสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิดีโอเทป มีความสะดวกในการใช้เป็นอย่างมาก และมีราคาไม่แพงนัก

3. การอ่าน เป็นกิจกรรมการนิเทศที่ใช้อย่างแพร่หลาย สามารถใช้กับบุคคลจำนวนมาก แม้ผู้รับการนิเทศจะอยู่ไกลเพียงใดก็สามารถจะกระทำได้ กิจกรรมการอ่าน โดยมากจะให้อ่านข้อความจากข่าวสาร จากแบบเรียนสำเร็จรูป หรือแบบเรียนในลักษณะต่าง ๆ

4. การเยี่ยมเยือน เป็นกิจกรรมที่บุคคลหนึ่งจะไปเยี่ยมและสังเกตการทำงานของอีกบุคคลหนึ่ง

5. การไปทัศนศึกษา กิจกรรมชนิดนี้เป็นการเดินทางออกจากโรงเรียนไปสถานที่แห่งอื่น เพื่อศึกษาและดูงานที่สัมพันธ์กับงานที่ตนเองได้ปฏิบัติอยู่

6. การปฏิบัติตามคำแนะนำ กิจกรรมชนิดนี้ใช้ได้กับรายบุคคล หรือกลุ่มขนาดเล็กเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ บางครั้งก็ใช้ร่วมกับกิจกรรมเยี่ยมเยือน และกิจกรรมการสังเกต

7. บทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยบทบาทสมมติที่นำมาใช้ในการศึกษา จะเป็นลักษณะคล้ายกับการปฏิบัติในสภาพการณ์ที่เป็นจริง นั่นคือจะกำหนดสถานการณ์ขึ้น แล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนองหรือปฏิบัติตนเองไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น

8. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุ และเครื่องมือต่าง ๆ กิจกรรมนี้จะช่วยในการฝึกอบรมหรือเป็นกิจกรรมสำหรับงานพัฒนาวัสดุต่าง ๆ กิจกรรมนิทรรศการจะมีประโยชน์มาก เมื่อนำไปใช้ควบคู่กับกิจกรรมชนิดอื่น ๆ ซึ่งทำให้เพิ่มความสนใจแก่ผู้ร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 36) ให้ความหมายของกิจกรรมสำหรับการนิเทศการศึกษาไว้ว่า หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ เพื่อก่อให้เกิดความรู้ความสามารถแก่ผู้ปฏิบัติงานและแบ่งงานกิจกรรมการนิเทศเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กิจกรรมสำหรับผู้นิเทศ มี 7 ประการ คือ การบรรยาย การสาธิต การสังเกต และการบันทึกข้อมูล การสัมภาษณ์ การจัดทำเครื่องมือ และการทดสอบ การวิเคราะห์และการเขียน
2. กิจกรรมที่ทำร่วมกันมี 3 ประการ คือ การประชุม การอภิปราย การระดมความคิด
3. กิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ มี 7 ประการ คือ การฟัง การดู การอ่าน การไปทัศนศึกษา การปฏิบัติตามคำแนะนำ บทบาทสมมติ จัดนิทรรศการ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 35 - 36) ได้เสนอกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่สามารถเลือกนำไปใช้ในโรงเรียนได้ 16 กิจกรรม สำหรับการเลือกใช้กิจกรรมนั้นจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับขนาดของกลุ่มผู้รับการนิเทศและสอดคล้องกับจุดประสงค์การนิเทศ เพื่อให้การดำเนินงานนิเทศบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด กิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน 16 กิจกรรม มีดังต่อไปนี้

1. การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน หมายถึง การนัดหมายบุคคลในโรงเรียน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมาร่วมประชุม ปรีกษา หรือ ชี้แจง สั่งการ หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานร่วมกัน
2. การปฐมนิเทศครูใหม่ เป็นการแนะนำครูใหม่ให้รู้จักหน่วยงาน สถาบัน นโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวการดำเนินงานของหน่วยงาน
3. การให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นการพบปะกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานก้าวหน้าไปถึงจุดหมายปลายทางได้ โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยง (coaching techniques) ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรอย่างมีแบบแผน โดยกระทำ ณ จุดปฏิบัติงาน
4. การอบรม หมายถึง การให้ครูได้เข้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพ
5. การประชุมปฏิบัติการ หมายถึง การประชุมที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทั้งทางด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติอย่างแท้จริง
6. การสัมมนา เป็นการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ตนสนใจร่วมกัน
7. การระดมความคิด เป็นการประชุมเพื่อรับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ปัญหาและข้อมูลใหม่ ๆ จากสมาชิกของที่ประชุม
8. การสาธิตการสอน เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้รับการนิเทศได้เห็นการดำเนินการคล้ายสถานการณ์จริง โดยการนำคณะครูไปชมการสาธิตการสอนในหรือนอกโรงเรียน
9. การให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ หมายถึง การมอบหมายเอกสารให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือตอนใดตอนหนึ่ง แล้วนำความรู้ที่นำมาถ่ายทอดให้แก่คณะครู

10. การสนทนาทางวิชาการ หมายถึง การประชุมครูหรือกลุ่มผู้สนใจในเรื่องราว ข่าวสารเดียวกัน โดยกำหนดให้มีผู้นำสนทนาคนหนึ่งนำสนทนาในเรื่องที่กลุ่มสนใจ

11. การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน หมายถึง การที่ผู้นิเทศพบและสังเกตการทำงานของครู ในชั้นเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาการทำงานให้มีคุณภาพ

12. การศึกษาดูงาน หมายถึง การพาบุคลากรของโรงเรียนไปศึกษาค้นคว้า และเพิ่มพูน ประสบการณ์ในสถานที่ต่าง ๆ

13. การสังเกตการสอน หมายถึง การจัดให้บุคคลหนึ่งที่มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่อง การเรียนการสอน มาสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในขณะที่ทำการสอน

14. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน และครูในการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน หรือปัญหาต่าง ๆ ในห้องเรียน โดยวิธีการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

15. การเขียนเอกสารบทความทางวิชาการ หมายถึง การที่ผู้นิเทศหาวิธีการสนับสนุนให้ ครูเขียนหนังสืออ่านประกอบ หนังสือเพิ่มเติม เอกสารทางวิชาการ และบทความทางวิชาการที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอน

16. การจัดนิทรรศการ เป็นการนำความรู้ ข่าวสาร ผลงาน มาจัดแสดงเพื่อนำเสนอเป็น ความรู้ หรือประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานแก่บุคคลทั่วไปในรูปแบบต่าง ๆ กัน

จากที่ได้กล่าวถึงกิจกรรมสำหรับการนิเทศการศึกษามานี้ สรุปได้ว่า กิจกรรมที่ผู้นิเทศกระทำไปโดยลำพังตนเองหรือร่วมกันกระทำทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ส่งผลแก่ผู้รับการนิเทศ โดยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี พร้อมทั้งจะใช้ทักษะตามศักยภาพ เพื่อปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนและครู

การนิเทศการสอนเป็นการช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุงการสอนของครู เพื่อให้การเรียน การสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เป็นการช่วยเหลือครูให้รับรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนใหม่ เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อุทัย ธรรมเดโช (2531 : 80) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการศึกษากับการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การบริหารการศึกษามีความสัมพันธ์กับการนิเทศการศึกษาอย่างใกล้ชิด ยากจะแยกจากกันได้ บางครั้งผู้บริหารและผู้นิเทศก็เป็นบุคคลเดียวกัน แต่ขึ้นอยู่กับภาระงานที่รับผิดชอบ บางครั้งอาจจะแสดงบทบาทของผู้บริหาร และบางครั้งอาจจะแสดงบทบาทของผู้นิเทศ เช่น เมื่อใด

ที่ผู้บริหารไปตรวจดูว่าสภาพห้องเรียนเป็นอย่างไร มีความสะอาดมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกหรือมีอุปกรณ์และโต๊ะม้านั่งเพียงพอหรือไม่ และหากเห็นว่ามีปัญหาที่สั่งการแก้ไข พฤติกรรมเช่นนี้เรียกว่าแสดงบทบาทของผู้บริหาร แต่ถ้าเมื่อใดผู้บริหารต้องการทราบว่าสภาพการเรียนการสอนเป็นอย่างไร เมื่อเข้าไปสังเกตการสอนและสังเกตการเรียนของนักเรียน และเมื่อพบสิ่งที่ควรแก้ไขก็ประชุมปรึกษาหารือกับคณะครูโดยใช้เทคนิคการนิเทศเป็นหลักพฤติกรรมเช่นนี้เรียกว่า แสดงบทบาททางนิเทศหรือศึกษานิเทศก์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 9) ได้สรุปความหมายของคำว่า การบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับจะต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน เป็นสมาชิกที่ดี มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ โดยให้ความสำคัญของงานวิชาการเป็นหลัก โดยถือว่าภารกิจและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นจะต้องเอาใจใส่ และให้ความสำคัญเป็นพิเศษ คือ งานวิชาการ ส่วนงานอื่น ๆ ลดหลั่นความสำคัญตามลำดับดังนี้

1. งานวิชาการ
2. งานบริหารบุคลากร
3. งานกิจการนักเรียน
4. งานการเงิน
5. งานอาคารสถานที่
6. งานสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กิตติมา ปรีดีดิลก (2532 : 52 - 55) ได้เสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยได้กล่าวถึงผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ มีภาระหน้าที่ คือ
 - 1.1 วางโครงการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนและรับผิดชอบดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน
 - 1.2 ควบคุมดูแลการจัดตารางสอน
 - 1.3 จัดให้มีการจัดทำโครงการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร และปรับปรุงให้ใช้ได้ อยู่เสมอ
 - 1.4 ร่วมมือกับหัวหน้าหมวดวางแผนนโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยทั่วไป และสนับสนุนให้มีการค้นคว้าทดลองปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
 - 1.5 อบรมชี้แจงครูให้เข้าใจวิธีการปฏิบัติทางวิชาการเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการวัดผล

- 1.6 จัดทำคู่มือครูและคู่มือการเรียนของนักเรียน
- 1.7 จัดให้มีโครงการในกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมความรู้ให้นักเรียน
- 1.8 พิจารณานำหนังสือแบบเรียน คู่มืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เห็นว่ามีประโยชน์ในการสอนและจัดให้มีเอกสารต่าง ๆ ประกอบความรู้
- 1.9 เสนอแนะในการแต่งตั้งหัวหน้าหมวดวิชา
- 1.10 จัดสรรและควบคุมเงินที่จะใช้ทางวิชาการ
- 1.11 ควบคุมการจัดซื้อ การเก็บรักษา และการใช้อุปกรณ์
- 1.12 เสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหารในการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรในฝ่ายวิชาการ

2. หัวหน้าหมวดวิชา

- 2.1 วางแผนการสอนเป็นระยะร่วมกับครูในหมวดวิชาให้เป็นไปตามหลักสูตร
- 2.2 ให้คำแนะนำหรือนิเทศครูในหมวดเรื่องหลักสูตร การสอน หนังสือแบบเรียน การใช้อุปกรณ์การสอน วิธีสอน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.3 ควบคุมดูแลการเรียนการสอนในหมวดวิชาที่ตนรับผิดชอบ ให้เป็นไปตามโครงการและจัดครูสอนแทนในกรณีที่ผู้บริหารมอบหมาย
- 2.4 ประชุมครูในหมวดวิชาโดยสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละครั้งเพื่อเสนอแนะให้คำปรึกษา หรือช่วยแก้ไขด้านวิชาการ
- 2.5 ส่งเสริมให้ครูในหมวดได้เข้ารับการอบรม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอยู่เสมอ
- 2.6 จัดทำ สร้าง ดัดแปลงอุปกรณ์ให้มีใช้ทำการสอนในหมวดวิชา พร้อมทั้งดูแลห้องประจำวิชา
- 2.7 ประสานงานกับหัวหน้าหมวดวิชาอื่น ๆ ศึกษานิเทศก์ และสถาบันอื่นที่จะให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ
- 2.8 จัดนิทรรศการ สาธิตกิจกรรม สนับสนุนการจัดตั้งชุมนุมทางวิชาการเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถเชิงพฤติกรรมยิ่งขึ้น
- 2.9 จัดทำข้อสอบวัดผล ควบคุมเรื่องการวัดผลให้เป็นไปตามระเบียบวัดผล
- 2.10 ประเมินผลการเรียนการสอนในหมวดวิชา สรุปรายงานการปฏิบัติงาน และเสนอข้อคิดเห็นของครูในหมวดต่อผู้บริหาร
- 2.11 เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหมวดและโรงเรียน

2.12 เสนอผลงานของครูในหมวดต่อผู้บริหาร เพื่อประกอบการพิจารณาความดีความชอบ

3. ครูผู้สอน หน้าที่ของครูผู้สอนในด้านวิชาการมีดังนี้

3.1 จัดทำโครงการสอนให้สมบูรณ์ มีความชัดเจนในเป้าประสงค์ มีเนื้อหาสมบูรณ์ และมีการประเมินผลและแก้ไขให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

3.2 การเตรียมการสอน เตรียมการสอนในเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ โดยมีลำดับขั้นตอนตามหลักการ

3.3 การเตรียมอุปกรณ์ จัดหาอุปกรณ์ที่จะใช้ในบทเรียนนั้น ๆ ให้ตรงตามจุดประสงค์ อุปกรณ์นั้น ๆ หาง่ายและประหยัด สามารถแก้ไข ดัดแปลงใช้ได้หลาย ๆ โอกาส

3.4 การสอนดำเนินการสอนโดยวิธีการตามลำดับขั้น ศึกษาการใช้อุปกรณ์และใช้ให้ถูกกับบทเรียน เหมาะสมกับเวลา และเก็บรักษาไว้ให้ดี มีการประเมินผลตามกระบวนการเรียนการสอนอยู่เสมอ

3.5 การออกข้อสอบ มีการออกข้อสอบทั้งข้อสอบย่อยและสอบประจำภาคอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์การวัดผล

3.6 งานธุรการของข้อสอบ ออกข้อสอบให้เสร็จทันและจัดพิมพ์ข้อสอบทันตามวันตามกำหนด ตรวจข้อสอบทันเวลา รักษาความลับ

3.7 เสียสละเวลาในการสอนซ่อมเสริม หรือทบทวน ตลอดจนให้งานเพิ่มเติมนอกเหนือเวลาราชการ เพื่อให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หรือให้ทันตามหลักสูตร

3.8 ควบคุมชั้นเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยอยู่เสมอ และหาทางป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในด้านความประพฤติ และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีงามให้มีขึ้น

3.9 รักษาเวลาในการเข้าสอนและออกจากห้องสอน

3.10 หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ๆ เพื่อความแม่นยำในวิชาที่สอนหรือเพื่อสร้างศรัทธาแก่ตนเอง

3.11 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น มีน้ำใจ ความจริงใจ มีอัธยาศัยที่ดีต่อกัน เสริมสร้างความสามัคคีและความสงบสุข ไม่ก่อให้เกิดความแตกร้าง

3.12 มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์งานของตนให้ดียิ่งขึ้น หรือเสนอแนะวิธีที่ดีในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

3.13 ตรวจงานเด็กและแก้ไขข้อผิดพลาดอยู่เสมอ

ขอบข่ายของงานวิชาการในโรงเรียน

สัจด์ อุทรานันท์ (2526 : 30 - 34) ได้ให้ขอบข่ายเกี่ยวกับงานวิชาการไว้ว่า จะต้องคำนึงถึงแต่งานวิชาการด้านเดียวนั้นไม่ได้ จะต้องคำนึงถึงงานด้านอื่น ๆ ควบคู่กันไป ฉะนั้นขอบข่ายงานวิชาการควรจะประกอบด้วยงานย่อย ดังนี้

1. งานเกี่ยวกับการบริหารบุคคล ได้แก่ งานจัดบุคลากร งานพัฒนาบุคลากร งานบำรุงขวัญบุคลากร
2. งานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ได้แก่ งานพัฒนาหลักสูตร งานทำแผนการสอน งานจัดทำตารางสอน งานเลือกหนังสือและแบบเรียน งานพัฒนาหลักสูตรสำหรับชุมชน
3. งานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ งานเตรียมการสอน งานพัฒนาเทคนิค การจัดการเรียนการสอน งานนิเทศการเรียนการสอน
4. งานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่ งานระเบียบนักเรียน งานห้องสมุด งานบริการสื่อการสอน งานแนะแนวการศึกษา
5. งานที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการศึกษา ได้แก่ งานข้อสอบ มาตรฐาน และคลังข้อสอบ งานวัดและประเมินผลการเรียน งานประเมินโครงการ
6. งานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ได้แก่ งานการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน และงานบริการทางวิชาการแก่ชุมชน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 30) ได้เสนอแนะงานวิชาการที่ควรจัดทำในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และการวางแผนของโรงเรียน
2. จัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียน
3. การวางแผนการสอน
4. การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียน
5. การนิเทศการสอน
6. ห้องสมุด
7. การวัดและประเมินผล
8. พัฒนาการสอนวิชาทักษะ
9. พัฒนาการสอนประสบการณ์ชีวิต
10. พัฒนาการสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย
11. พัฒนาการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ

12. พัฒนาการสอนกลุ่มพิเศษ
13. การสอนซ่อมเสริม
14. การใช้ทรัพยากรของชุมชนเพื่อการเรียนการสอน
15. การรายงานผลการเรียน

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ (2526 : 166) มีความเห็นว่างานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาควรประกอบด้วยขอบข่ายของงาน ดังต่อไปนี้ คือ งานหลักสูตร งานจัดทำแผนการสอนและกำหนดการสอน งานสอบ งานจัดหาสื่อการสอน การประเมินผลและการนิเทศการสอน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของอุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงคารวัฒน์ (2528 : 36) ที่กล่าวว่างานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนจะต้องดำเนินการ คือ

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. การสอนและการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน
3. งานกิจกรรมนักเรียน
4. งานสื่อการสอนและห้องสมุด
5. การวัดและประเมินผล

มินูดิน (Minudin. 1987 : 2403) ได้ทำการวิจัยพบว่า งานวิชาการตามภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย

1. การประเมินผลโครงการของโรงเรียน
2. สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีการศึกษาและประสบการณ์เพิ่มขึ้น
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียนอย่างชัดเจน
4. ควบคุมโครงการและกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งหมดของโรงเรียน
5. สอนในบางระดับชั้น
6. รู้และเข้าใจกฎข้อบังคับในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ

จากแนวคิดของนักการศึกษาและผลงานวิจัยต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า งานวิชาการนั้นเป็นงานหลักและถือเป็นหัวใจในการบริหารงาน เพราะเป็นงานที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะโรงเรียนมีหน้าที่ ๆ จะต้องจัดหลักสูตร วิธีการสอน รวมทั้งกิจกรรมเสริม เพื่อพัฒนานักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ ให้มีความรู้ความสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ส่วนขอบข่ายของงานวิชาการ พอสรุปได้ว่ากิจกรรมใด ๆ ก็ตาม ที่เป็น การดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง เป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมให้การศึกษาามีคุณภาพ กิจกรรมที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ถือว่างานเหล่านั้นเป็นงานในขอบเขตด้านวิชาการทั้งสิ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ

1. หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. สื่อการเรียนการสอน
4. การวัดผลและประเมินผล

1. หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นเครื่องชี้บ่งว่าเยาวชนไทยอนาคตของชาติควรจะเป็นพลเมืองที่มีลักษณะอย่างไรที่สังคมไทยต้องการ และสามารถดำเนินชีวิตของตนได้อย่างมีความสุข

ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาหลายคนให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรไว้ ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

กูด (Good. 1973 : 157) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จัดได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ได้รับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา เป็นต้น
2. หลักสูตร หมายถึง แก่โครงทั่วไปของเนื้อหาวิชา หรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน ซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่เด็กเพื่อให้มีความรู้เบื้องต้น หรือรับประกาศนียบัตรเพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อในสาขาอาชีพต่อไป

3. หลักสูตร หมายถึง กลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียน

โอลิวา (Oliva. 1982 : 10) ให้ความหมายของหลักสูตร คือ โปรแกรมสำหรับประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนจะต้องประสบภายใต้การอำนวยการของโรงเรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 3) กล่าวว่า หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่โรงเรียนปรารถนา

บุญมี เณรยอด (2529 : 145) มีความเห็นว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการให้ความรู้และประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียน เพื่อผู้เรียนจะได้พัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการการศึกษาเป็นอย่างมาก เปรียบเสมือนแม่บทของการจัดการศึกษาที่กำหนดแนวทาง และจุดมุ่งหมายของการศึกษาเอาไว้

รวิชัย ชัยจิรฉายกุล (2529 : 10 - 11) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง กิจกรรมหรือประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน กิจกรรมและประสบการณ์เป็นคำที่ใช้แทนกันได้ แต่มีความแตกต่างกันอยู่ตรงที่ว่ากิจกรรมเน้นที่กระบวนการหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งไม่ได้บ่งบอกถึงความสำเร็จ ได้แก่ การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในตัวผู้เรียน ส่วนประสบการณ์มีจุดเน้นอยู่ที่การเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นการจัดประสบการณ์จึงหมายถึง การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนนั่นเอง

จากความหมายของหลักสูตรดังกล่าว จึงสรุปว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่กำหนดแผนงาน โครงการ รายวิชา เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจน มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่สถาบันการศึกษาได้จัดขึ้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ คุณลักษณะ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพื่อให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามควรแก่สภาพ

หลักสูตรเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1. หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

จากการศึกษาคู่มือการจัดการเรียนร่วม โครงการการศึกษาพิเศษ โครงการพัฒนาศึกษาอาเซียน ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย (2529 : 57) พบว่า การสอนเด็กหูตึงก็ใช้หลักสูตรปกติแต่เป็นวิชาชีพให้มากขึ้น ได้แก่ วิชาตัดเย็บเสื้อผ้า วิชาไฟฟ้า งานไม้ เขียนแบบและงานเกษตร เป็นต้น วิชาที่เด็กหูตึงไม่สามารถเรียนได้คือ วิชาขับร้อง และอ่านไทยนั้นอาจใช้วิชาอื่น เช่น การฝึกพูดมาเรียนชดเชยได้ สอนการฟังโดยใช้เครื่องฟัง และสอนให้เด็กหูตึงสามารถอ่านริมฝีปากได้ เป็นต้น

จากการศึกษาคู่มือการเรียนร่วมระดับประถมศึกษาสำหรับครูผู้สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 21) พบว่า หลักสูตร สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีระดับการได้ยินต่ำกว่า 90 เดซิเบล (dB) ต้องยึดหลักสูตรเด็กปกติคือหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยหลักใหญ่ ๆ ย่อมเหมือนกับเด็กปกติ ต่างกันแต่เพียงรายละเอียด ปลีกย่อยเท่านั้น เช่น

1.1 วิชาใดที่ขัดกับความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ก็อาจตัดวิชานั้นออกไป แล้วให้เรียนฝึกการฟัง ฝึกพูด การอ่านริมฝีปากทดแทน

1.2 มีการปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้ และการวัดผลบางวิชาที่เด็กไม่สามารถผ่านได้

2. หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

การศึกษาคู่มือการจัดการเรียนร่วม โครงการการศึกษาพิเศษ กล่าวถึงเด็กที่มีลักษณะพิเศษประเภทเดียวเท่านั้นที่ไม่สามารถเรียนวิชาการต่าง ๆ ได้เท่าเด็กปกติ คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดหลักสูตรให้เป็นพิเศษโดยเฉพาะหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จึงไม่เน้นการเรียนด้านวิชาการ แต่เน้นวิชาศิลปะศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา นอกจากนี้ ยังเน้นด้านการฝึกอาชีพเพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสามารถมีงานทำ พอที่จะช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุด เพื่อจะได้ไม่เป็นภาระครอบครัวและสังคมมากนัก (ศูนย์พัฒนศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. 2529 : 57) ✓

จากการศึกษาคู่มือการเรียนร่วมระดับประถมศึกษา สำหรับครูผู้สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 15) พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาขั้นเล็กน้อยนั้น ต้องยึดหลักสูตรของเด็กปกติเป็นหลัก แต่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในขั้นรุนแรงไม่สามารถเรียนวิชาการต่าง ๆ ได้เท่ากับเด็กปกติ จึงมีความจำเป็นต้องจัดหลักสูตรให้เป็นพิเศษโดยเฉพาะ

จากการศึกษาคู่มือการศึกษาพิเศษของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2525 : 44-46) หลักสูตรนี้เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กที่มีระดับสติปัญญาดำกว่าปกติ แต่อาจมีความสามารถในการใช้มือทำงานให้เกิดประโยชน์ได้ตามสมควร ถ้าได้รับการฝึกอบรมที่ถูกต้อง ประสิทธิภาพทั้งหมดที่จัดไว้ตามลำดับขั้นตอนในหลักสูตร เป็นไปเพื่อสนองความต้องการอันจำเป็นของเด็กประเภทนี้ ให้สามารถใช้ความสามารถอันจำกัดและความถนัดที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้รับความเสมอภาคในด้านการศึกษาและเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่เพิ่มภาระแก่สังคม และประเทศชาติอย่างเกินความจำเป็น

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า หลักสูตรของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใช้หลักสูตรเดียวกับเด็กปกติ หากมีความบกพร่องไม่มากนัก จะแตกต่างกันในรายละเอียด เช่น เด็กบกพร่องทางการได้ยินวิชาที่ไม่สามารถเรียนได้ เช่น ขบร้อง อ่านไทย ก็เปลี่ยนเป็นฝึกพูด แกะไขการพูดแทน ส่วนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาก็จะเน้นในด้านให้ช่วยเหลือตนเองและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้

ปัญหาของการใช้หลักสูตร การใช้หลักสูตรมักมีปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเริ่มที่มีการใช้หลักสูตรใหม่ มิเชลลิส กรอสแมนและสกอต (Michaelis, Grossman and Scott. 1967 : 482) ได้กล่าวว่า โรงเรียนประถมศึกษามักเผชิญกับปัญหาการใช้หลักสูตรดังต่อไปนี้

1. ปัญหาในการออกแบบหลักสูตรและการวางแผนการใช้หลักสูตร
2. ปัญหาการไม่ได้รับความร่วมมือและการยอมรับจากบุคลากรฝ่ายสนับสนุนให้บริการและฝ่ายปฏิบัติการ
3. ปัญหาในด้านวิธีสอนและสื่อการเรียน
4. ปัญหาในด้านความร่วมมือกับชุมชน

จากรายงานการวิจัยการศึกษาแนวโน้มแห่งความเป็นไปได้ของการจัดโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (2529 : 22) ได้ระบุปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรที่พบในการจัดการเรียนร่วมของครูผู้สอนว่า หลักสูตรไม่เหมาะสมสำหรับเด็กพิการ ทำให้การประเมินผลไม่ยุติธรรมสำหรับเด็ก

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า บุคลากรในโรงเรียนจะมีปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับเนื้อหาบางเรื่องตามหลักสูตร หลักสูตรใหม่เกินไปสำหรับผู้ปฏิบัติ ผู้บริหารขาดความเข้าใจในหลักสูตร มักปล่อยให้เป็นการของครูในการใช้หลักสูตรและหลักสูตรที่ใช้นั้นไม่เหมาะสมกับเด็กพิการด้วย ทำให้ขาดความยุติธรรมในการประเมินผล

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ในเรื่องนี้ มีนักการศึกษาให้ความหมายของการสอนและการจัดการเรียนการสอนไว้หลายคน ดังนี้

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 46) ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า การสอน หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่บุคคล ได้กระทำเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเจริญงอกงามทุกด้านและกระบวนการนั้นจะต้องสามารถช่วยให้ผู้เรียนปรับตัวได้อย่างมีความสุข

ธีรยุทธ เสนิย์วงศ์ ณ อยุธยา (2524 : 125) ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า การเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวนักเรียนตามจุดหมายของหลักสูตร ดังนั้นพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน จึงหมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมที่ครู และนักเรียนแสดงออกเพื่อมุ่งพัฒนาในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้ในรายวิชาต่าง ๆ

บุญมี เฌรยอด (2529 : 157) ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า การจัด การเรียนการสอน หมายถึง การนำเอาหลักสูตรที่กำหนดไว้มาปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผล ซึ่งผลของการจัดการเรียนการสอน จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียน การจัดระบบที่ดีจะเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร

จากที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ เพื่อที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

หลักการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การจัดการเรียนการสอนนับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะจะมีผลกระทบโดยตรงถึงประสิทธิภาพการเรียนการสอนทั้งของครูผู้สอนและผู้เรียน ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งในเรื่องของหลักการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษนี้ ได้มีผู้เสนอหลักการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ดังนี้

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 204 - 212) กล่าวถึงหลักการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่ย่างที่สุด เริ่มสอนเด็กด้วยเนื้อหาที่ต่ำกว่าระดับความสามารถของเด็กเล็กน้อย
2. ใช้ประสบการณ์ตรง การเรียนการสอนที่ดีควรคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของเด็ก และควรสอนโดยใช้ประสบการณ์ตรง
3. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามขีดความสามารถของตน
4. ใช้แรงเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ
5. กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิด
 - 5.1 กำหนดสถานการณ์สมมติ
 - 5.2 การให้การบ้านแก่เด็ก
 - 5.3 ควรกระตุ้นให้เด็กใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง
6. ให้เด็กมีโอกาสแสดงความเป็นผู้นำ
7. ให้เด็กเรียนตามเพื่อน แต่ครูจะต้องควบคุมอย่างใกล้ชิด
8. ให้โอกาสเด็กเลือกเรียน
9. สอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยไปหาสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคย
10. ทบทวนบทเรียนบ่อย ๆ
11. แสดงผลการเรียนให้เด็กเห็นโดยเร็ว
12. จัดห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้
13. สังเกตเด็กควบคู่ไปกับการสอน โดยสังเกตพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก

การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและการพูด

วิทยาลัยครูสวนดุสิต (2520 : 23) ให้หลักการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการเรียนร่วม ดังนี้

1. เริ่มตั้งแต่อายุน้อย ทันทีที่ทราบว่าเด็กมีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. สอนอย่างเอาใจใส่ใกล้ชิด
3. ครูผู้สอนต้องมีความชำนาญ โดยได้รับการศึกษาและฝึกฝนมาทางนี้โดยเฉพาะ
4. สร้างบรรยากาศในการพูดอยู่เสมอ ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน (สำหรับเด็กหูตึง)
5. มุ่งการพัฒนาความรู้ทางภาษา และความสามารถในการที่จะติดต่อสื่อความหมายกับคนอื่นได้โดยการสอนภาษารวม (Total Communication) ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทุกระดับ

สำหรับเด็กหูหนวก การจัดการศึกษาควรมีลักษณะแตกต่างไปจากการศึกษาของเด็กหูตึง เพื่อมุ่งเตรียมความพร้อมให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนร่วม ดังนั้นหลักสูตรจึงควรเน้นการฝึกฟัง การแก้ไขการพูด การอ่านคำพูด การฝึกภาษาและการเรียนวิชาอื่น ๆ ควบคู่กันไป ความสำเร็จในส่วนนี้จะถึงเป้าหมายได้นั้น ต้องได้รับความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจากครูและผู้ปกครอง

การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

พัฒน์ ภาสบุตร (2531 : 612 - 613) กล่าวว่า หลักการสอนที่สำคัญสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่มีระดับเชาวน์ปัญญา 50 - 70 คือ สอนให้เขารู้จักฟัง พูด ทำ และคิดได้ เหมือนเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และควรคำนึงถึงหลักการสอนและฝึกอบรมเด็กเหล่านี้ดังนี้

1. ปฏิบัติต่อเด็กเหล่านี้เหมือนที่ปฏิบัติกับเด็กปกติ โดยไม่คาดหวังว่าจะให้ได้ผลเท่ากับเด็กปกติ แต่ควรให้ความเอาใจใส่โดยการดูแลไม่ปล่อยให้ทำเองตามลำพัง เช่นเดียวกับเด็กปกติจนเกินไป
2. ฝึกให้เคยชินในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง และทำอย่างสม่ำเสมอ ให้ความสำคัญในการฝึกบ่อย ๆ ใช้เวลาช่วงสั้น ๆ ไม่ทำโทษเด็กอย่างรุนแรง
3. สอนให้สามารถจดจำ และทำตามได้ทันทีภายหลังจากการสอนทุกครั้ง
4. สอนให้รู้จักเชื่อฟังคำสั่ง และปฏิบัติตามข้อระเบียบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 43) กล่าวถึงการสอนเด็กปัญญาอ่อนที่เรียนหนังสือได้อาจสอนเป็นรายบุคคล หรือสอนเป็นรายกลุ่มก็ได้ การสอนควรยึดระดับความสามารถของเด็กเป็นหลัก การ

จัดการเรียนการสอนควรขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ เพราะทางโรงเรียนควรรับผิดชอบในการเตรียมตัวเด็กเพื่อประกอบอาชีพด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 19) กล่าวถึงการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไว้ว่า ควรคำนึงถึงความสามารถของเด็กตามอายุสมอง การสอนเด็กที่มีความบกพร่องด้านนี้จะต้องใช้หลักการสอนหลาย ๆ อย่างดังกล่าวแล้ว ยังจำเป็นต้องใช้สื่อการสอนอย่างสม่ำเสมอ และมากกว่าการสอนเด็กปกติ สื่อการสอนที่ใช้ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นรูปธรรม คือ สามารถมองเห็นและจับต้องได้ มีสีสัน มีชีวิตชีวา

จากที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า หลักการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนเป็นหลัก โดยมีครูผู้สอนและผู้บริหารซึ่งมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาพิเศษ ได้ทำหน้าที่ดูแลเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ ที่จะสร้างความเข้าใจ ทั้งให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนด้วย

3. สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการเรียนการสอนเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของสื่อการเรียนการสอน

รุ่งทิวา จักรกร (2527 : 28) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง เครื่องช่วยการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามที่ต้องการ และยังหมายถึงกิจกรรมที่นำมาใช้ ซึ่งเรียกว่า สื่อการสอนประเภทกิจกรรม เช่น การเล่นเกมส์ บทบาทสมมติ ฯลฯ

บุญญฤทธิ์ คงคาเพชร (2529 : 2) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์หรือวิธีการที่เป็นเครื่องช่วยถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 28) ให้ความหมายสื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์และเทคนิคหรือวิธีต่างๆ ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ครูต้องนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆ

เฮนิค และคนอื่น ๆ (Heinich and others. 1982 : 8) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดีโอ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหาข้อความเกี่ยวกับการเรียนการสอน

จากที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน คือ เครื่องมือหรือเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความจำเป็นและต้องการทั้งด้านปริมาณและคุณภาพอย่างเหมาะสม

หลักการเลือกและวิธีใช้สื่อการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

สุขุมล เกษมสุข. (2535 : 52 - 53) กล่าวถึง หลักในการเลือกใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนมีดังนี้

1. เลือกให้เหมาะกับจุดมุ่งหมายของบทเรียน
2. เลือกให้เหมาะกับเนื้อหาของบทเรียน
3. เลือกให้เหมาะกับวัยและประสบการณ์ความสามารถและความสนใจของนักเรียน
4. เลือกให้เหมาะกับกิจกรรมการเรียนการสอน
5. เลือกสื่อการสอนที่อยู่ในสภาพใช้ได้ดี ไม่ชำรุดเสียหาย
6. เลือกสื่อการสอนที่มีความถูกต้อง โดยเฉพาะถูกต้องทางด้านเนื้อหา เพื่อให้นักเรียนได้จดจำสิ่งที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง
7. ควรเลือกสื่อการสอนที่ราคาเขา ง่าย ปลอดภัย และคุ้มค่า

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 193) ได้กล่าวถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ไว้ว่า ในการจัดการเรียนร่วมเต็มเวลา ทางโรงเรียนอาจไม่ต้องเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือมากนัก เพราะเด็กมีความพร้อมใกล้เคียงกับเด็กปกติ เครื่องมือส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือส่วนตัวสำหรับเด็ก เช่น เครื่องช่วยฟัง (สำหรับเด็กหูตึง) เป็นต้น แต่ถ้าเป็นการจัดชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ ทางโรงเรียนจำเป็นต้องเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับเด็ก อาจแยกส่วนตามประเภทของความบกพร่องดังนี้

1. สื่อ เครื่องมือ และอุปกรณ์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ เครื่องช่วยฟัง กระบอกหู เครื่องขยายเสียง เครื่องบันทึกเสียง เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่โรงเรียนคิดว่าจำเป็น
2. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ เหยียงแบบตั้งตรงหรือเหยียงลาดเอียง เปด เหยียงออกกำลังกาย ไม้กระดานฝึกการทรงตัว และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนคิดว่าจำเป็น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 71) กล่าวว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาใช้สื่อการเรียนการสอนในลักษณะเดียวกับเด็กปกติ แต่อาจต้องมีปริมาณมากขึ้น เพราะเด็กเหล่านี้ต้องฝึกทำซ้ำ ๆ หลายครั้ง ยิ่งไปกว่านั้นสื่อต้องมีขนาดใหญ่ขึ้น มีสีสันสวยงาม และมีความคงทน ทั้งนี้จะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษในด้านความปลอดภัย

จากที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า สื่อ เครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานั้น ต้องเลือกและใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพความบกพร่องของเด็ก โดยให้มีปริมาณและคุณภาพเพียงพอด้วย

4. การวัดผลและประเมินผล

การวัดและการประเมินผลการเรียน เป็นกิจกรรมที่ทำให้ทราบพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการดำเนินการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และตัดสินผลการเรียนตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผล ซึ่งเป็นข้อมูลย้อนกลับ ที่ทำให้เราทราบถึงผลการสอนว่าบรรลุผลหรือไม่

ความหมายของการวัดผล

พิตร ทองชั้น (2524 : 3) ได้กล่าวถึงความหมายของการวัดผลว่า หมายถึง การใช้เครื่องมือในการค้นหาหรือตรวจสอบ เพื่อดูต้องการทราบปริมาณหรือคุณภาพ และถ้าจะให้ครอบคลุมต้องใช้เครื่องมือหลายอย่างและวัดหลายวิธี

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 166) กล่าวว่า การวัดผลคือการกำหนดหน่วยให้กับปริมาณที่มีอยู่ โดยใช้เครื่องมือ

พิศมัย ถิระแก้ว (2535 : 225) กล่าวถึงความหมายของการวัดผลว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลที่ได้มาซึ่งตัวเลข จำนวน หรือปริมาณใด ปริมาณหนึ่ง โดยอาศัยเครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน และการใช้แบบทดสอบ เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปว่า การวัดผล หมายถึง การใช้เครื่องมือเพื่อตรวจสอบพฤติกรรม และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนแล้วนำมากำหนดเป็นข้อมูลในการดำเนินการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ความหมายของการประเมินผล

ธีระ รุณเจริญ (2525 : 216) ให้ความหมายว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินใจในข้อมูลที่ได้จากการวัดผล

รุ่งทิวา จักรกร (2527 : 191) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นการนำผลจากการทดสอบหรือการวัดมาตีค่าว่าคุณภาพเป็นอย่างไร

พิศมัย ถิระแก้ว (2535 : 226) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่นำเอาผลซึ่งได้จากการวัดนั้นมาตีคุณค่าในระดับใดของเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เก่ง ปานกลาง อ่อน หรือ สูง ต่ำ จากเกณฑ์มาตรฐานเพียงใด

ดังนั้นจึงสรุปว่า การประเมินผลการเรียน หมายถึง กระบวนการนำเอาผลจากการวัดมาเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน แล้วจึงตัดสินตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

แนวคิดในการวัดผลและประเมินผล

ซิกมอนด์ เวลเลคอร์ซ่าและซิลเวอร์แมน (Zigmond, Vallcorsa and Silverman, 1983 : 211) ได้กล่าวว่า การประเมินผลจะช่วยให้ครูทราบว่า จะเริ่มสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างไร และเริ่ม ณ จุดใด ผลของการสอบเป็นเช่นไร โดยได้กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ 12 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตัดสินใจว่าจะประเมินผลด้านใด
2. จัดลำดับทักษะที่ต้องการประเมิน
3. ตัดสินใจว่าจะเริ่มต้นที่ใด
4. เลือกเครื่องมือที่จะใช้ในการทดสอบ
5. เตรียมพร้อมก่อนทดสอบ
6. ลงมือทดสอบ
7. รวมคะแนน
8. วิเคราะห์คะแนนและสรุปผล
9. ค้นหาสาเหตุของความบกพร่อง
10. ทดสอบเพิ่มเติม
11. กำหนดจุดประสงค์ในการเรียนการสอน
12. ดำเนินการสอนตามแผนที่กำหนด

ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย (2529 : 57) กล่าวถึงเรื่องการวัดผลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยยึดระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผลการเรียน ไว้ดังนี้

1. การวัดผลปลายภาคเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 นั้นครูผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้วัดผลจากที่สอนไป ซึ่งในกรณีของเด็กที่มีความต้องการพิเศษผู้บริหารควรให้ความร่วมมือเพื่อให้การวัดผลเป็นไปได้ตามความเหมาะสมและตามศักยภาพความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องแต่ละประเภทด้วย

2. การวัดผลปลายปีในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 4 นั้น เป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะกำหนดวิธีการวัดผล จึงควรให้ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนได้มีโอกาสร่วมออกข้อทดสอบและวัดผลให้เป็นตามจุดประสงค์ทางการเรียนการสอน และเหมาะสมกับศักยภาพความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทเช่นเดียวกัน

3. การวัดผลชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ดำเนินการตามระเบียบที่กรมวิชาการวางไว้ โดยถือเกณฑ์ที่กรมสามัญศึกษาได้รับมอบหมายให้ยกเว้นได้บางวิชาเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนในชั้นพิเศษ เช่น หูหนวกไม่ต้องสอบเขียนตามคำบอก และตาบอดไม่ต้องสอบวาดภาพระบายสี เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2534 : 46) ได้กล่าวถึง การวัดและประเมินผลการเรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ปฏิบัติโดยยึดหลัก ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลจะต้องแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากเด็กปกติโดยไม่น่าละอาย และจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษไปรวมกับเด็กปกติ ตามโครงการประเมินผลคุณภาพนักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

2. การวัดผลจะต้องสอดคล้องกับการเรียนการสอนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน รายละเอียดของการประเมินผลกำหนดไว้แล้วในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

3. ในกรณีที่เด็กมีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ และเรียนเนื้อหาครบถ้วน เช่นเดียวกับเด็กปกติโดยไม่มีการยกเว้น การวัดและประเมินผลจึงเป็นไปตามเกณฑ์เดียวกับที่ใช้กับเด็กปกติ นั่นคือ เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

4. ในกรณีที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการยกเว้นจุดประสงค์บางจุด และยกเว้นเนื้อหา การวัดและประเมินผลให้เป็นไปตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล สำหรับเด็กแต่ละคน

การรับรู้กับพฤติกรรมกรณีพิเศษ

1. ทฤษฎีการรับรู้

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2528 : 47) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการรับรู้ไว้ว่ามนุษย์มีการรับรู้เป็นสัญชาตญาณที่ได้มาโดยธรรมชาติ จึงสามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกอินทรีย์ เมื่อมีการรับสัมผัส มนุษย์มีความสามารถที่จะจัดระบบการสัมผัสเข้าสู่กระบวนการของสมองที่ทำหน้าที่รับข้อมูลข่าวสาร การรับรู้จะทำหน้าที่เป็นเสมือนเครื่องกรอง (Mixer) ที่จะทำให้ข้อมูลเหล่านั้นมีความหมาย

การรับรู้เกิดขึ้นได้จากกระบวนการทางสมอง ที่ตีความหรือแปลความหมายของสิ่งเร้าต่างๆหลังจากที่มีการสัมผัสเกิดขึ้น แล้วบอกว่าสิ่งที่สัมผัสนี้คืออะไร การที่จะรู้สิ่งเร้าที่สัมผัสนั้นยังต้องอาศัยประสบการณ์ เป็นเครื่องช่วยในการตีความหรือแปลความด้วย ถ้าไม่เคยประสบการณ์

มาก่อน เราก็ไม่สามารถรับรู้ได้ว่าสิ่งที่สัมผัสนั้นมีความหมายอย่างไร เรียกว่าอะไร ฉะนั้นการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมี การสัมผัส และประสบการณ์เดิม

การสัมผัส เป็นกระบวนการที่มนุษย์เกิดความรู้สึกได้ด้วยการอาศัยรีเซปเตอร์ ได้แก่ การใช้ตาเพื่อมองเห็นสิ่งต่างๆ การใช้หูเพื่อฟังเสียง การใช้จมูกเพื่อดมกลิ่น และการใช้ผิวหนังเพื่อทดสอบความร้อน เย็น เป็นต้น

ประสบการณ์เดิม เป็นความรู้ที่มนุษย์สะสมจากวันเวลาที่ผ่านมา บุคคลวัยต่างกันก็จะมีประสบการณ์แตกต่างกัน คนวัยผู้ใหญ่มักจะมีประสบการณ์มากกว่าวัยเด็ก เพราะได้เห็นและรู้อะไรมากกว่า ทั้งยังสามารถบอกสิ่งที่รับรู้ได้ละเอียดลึกซึ้ง มีการเปรียบเทียบ จำแนกแยกแยะกับวัตถุชนิดอื่นๆ ประกอบให้ผู้อื่นเข้าใจได้มากขึ้นอีกด้วย

สุเมย์ ชีรดากร (2526 : 23) ได้กล่าวถึงการศึกษาของนักจิตวิทยาเกสตัลท์ (Gestalt Psychologist) นับเป็นจุดเริ่มของทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ อันเป็นกระบวนการภายในของจิตที่ซับซ้อน การให้ความสนใจกับสภาพแวดล้อมของสถานการณ์ แสดงความสัมพันธ์ซึ่งกันระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม จึงเป็นทฤษฎีที่แตกต่างจากทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยมีหลักฐานทางทฤษฎีที่ว่า ในการรับรู้ของบุคคลมีแนวโน้มที่จะรับรู้สิ่งต่างๆ ในภาวะที่ได้ทำให้ง่ายลงหรือที่ได้ลดความซับซ้อนลง และในสภาวะที่มีเสถียรภาพในขณะหนึ่ง สิ่งที่ได้รับผ่านเข้าสู่สมองในสภาพดังกล่าว จากหลักฐานของการรับรู้ ทฤษฎีเกสตัลท์ได้เน้นการที่บุคคลมีแนวโน้มที่จะเห็นโครงรูปในลักษณะที่สมบูรณ์ (Goodness) ดังนั้นจากการศึกษาการรับรู้ทางทัศนการ จากรูปเขียนเชิงเรขาคณิต และพร้อมหลักการนี้ทฤษฎีเกสตัลท์ได้พยายามชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของการเห็นความแตกต่างระหว่างภาคพื้น (Figure and ground) โดยทั่วไปเรามักเห็นภาพเป็นวัตถุแยกจากพื้นเฉพาะกรณีเท่านั้นที่เราจะเห็นกลับกันด้วย เห็นพื้นเป็นภาพที่มีความสำคัญ และด้วยหลักการของทฤษฎีเกสตัลท์ดังกล่าว ที่ทำให้เรามองเห็นสิ่งต่างๆ ในโลกอย่างเป็นอยู่

บรูนสวิก (Brunswik ; 1956 : 71) นักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงได้พัฒนาแนวความคิดของเกสตัลท์ในการศึกษาการรับรู้ว่า สิ่งเร้าไม่ใช่ตัวกำเนิดของการเร้า แต่สิ่งเร้าเป็น ต้นกำเนิดของข่าวสาร (Source of information) แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการทางข่าวสารนั้น แม้จะได้เริ่มคิดค้นกันมาเมื่อประมาณศตวรรษก่อนแล้ว ทฤษฎีกระบวนการทางข่าวสารของ บรูนสวิกที่เน้นสิ่งเร้าเป็นข่าวสาร (Stimulus information) ไม่ใช่สิ่งเร้าที่เป็นพลังงาน (Stimulus energy) ได้รับการสนับสนุนในจิตวิทยาอย่างกว้างขวางและได้กลายเป็นทฤษฎีการรับรู้สภาพแวดล้อมเฉพาะบุคคล ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยทั่วไปของทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ทางทัศนการ แม้ว่าจะรับรู้สภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวัน จะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางด้านอื่นๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางโสตการ แต่การรับรู้ทางทัศนการมีความสำคัญและบทบาทมากที่สุดต่อการเกิดพฤติกรรม

ในสภาพแวดล้อม เรารับรู้ทางด้านปริภูมิและทางด้านเวลาผ่านทัศนการ เช่นเราเห็นสีส้มของรูป 3 มิติของสิ่งต่างๆ เราเห็นสิ่งต่างๆต่อเนื่องกันไปในปริภูมิ เราเห็นการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเวลาเป็นประเด็นสำคัญที่เป็นหลักฐานฐานของการรับรู้ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะ

จากการค้นคว้าทฤษฎีการรับรู้ของนักจิตวิทยาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปว่ารอบ ๆ ตัวของแต่ละบุคคลแวดล้อมไปด้วยสิ่งเร้า ซึ่งมีทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตกระตุ้น ทำทาส ให้รับสัมผัสอยู่ตลอดเวลา ถ้าสิ่งแวดล้อมใดมีอิทธิพลมากก็จะทำให้เกิดความรู้สึกและอาจถึงขั้นแปลความออกมาได้ แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งเร้าเหล่านั้นเป็นเพียงข้อมูลข่าวสาร ไม่มีอิทธิพลต่อผู้รับต่อเมื่อบุคคลที่เป็นผู้รับได้ประสบประสบการณ์ได้มากพอ ก็สามารถที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งเร้า นั้นได้ละเอียดชัดเจนลึกซึ้งทั้งในเชิงการวิเคราะห์ แยกแยะและวิพากษ์วิจารณ์ได้ดียิ่งขึ้น

2. ความหมายของการรับรู้

วนิดา เสนีเศรษฐ (2530:4-5) กล่าวถึงความหมายของการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับแล้วทำการตีความและมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า โดยปกติแล้วมนุษย์จะมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในโลกนี้ในสายตาของการรับรู้มากกว่าการหาข้อเท็จจริงที่เป็นจริง ทั้งนี้เพราะแต่ละคนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต่างกัน การที่จะให้มนุษย์มองสิ่งเดียวกันในสายตาอย่างเดียวกันหรือรับรู้เหมือนกัน ย่อมเป็นไปได้ เนื่องจากบุคคลแต่ละคนนั้นย่อมมีสิ่งหนึ่งที่เรียกว่าแผนที่ทางความคิด ดังนั้นบุคคลที่รับรู้จะมองในสิ่งที่ตนอยากมอง หรือต้องการที่จะมองเท่านั้น

ธงชัย สันติวงศ์ (2533 : 84-85) กล่าวถึงความหมายของการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้ หมายถึงการแปลความหมายจากสิ่งเร้าที่บุคคลได้พบเห็น ได้รับสัมผัสหรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วย โดยมีประสบการณ์เดิมหรือความรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การแปลความหมายนั้นเกิดเป็นการรับรู้ขึ้น การรับรู้เมื่อแปลความหมายก็คือสิ่งที่มากระตุ้นหรือสถานการณ์ที่ปรากฏและความเข้าใจของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป เพราะการรับรู้เรื่องราวเข้ามาจะเป็นขั้นตอนหนึ่งของการจัดระบบการรับทางโสตประสาทเท่านั้น แต่ความเข้าใจในสิ่งที่รับรู้จะเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่เปิดกระบวนการของการจัดระเบียบเรื่องราวเป็นความหมายและความเข้าใจ

วารินทร์ สายโอบเอื้อ (2522 : 37) กล่าวถึงการรับรู้ไว้ว่าเป็นกระบวนการทางสมองในการแปลความหมายของข้อมูล ที่ได้รับจากการสัมผัส ทำให้ทราบว่าสิ่งเร้าที่เราสัมผัสนั้นเป็นอะไร มีลักษณะอย่างไร โดยอาศัยประสบการณ์เดิมช่วยการแปล

ตามความหมายของการรับรู้ที่ได้กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการรับรู้เป็นการทำงานอย่างเป็นกระบวนการของอินทรีย์ในขั้นแรกสุด ในการติดต่อกับสภาวะแวดล้อม โดยผ่านประสาทสัมผัสทางหู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง ส่งผ่านไปยังสมองเพื่อแปลความโดยใช้ประสบการณ์เดิมช่วยในการตัดสินใจ

3. ธรรมชาติของการรับรู้

พรหมิ เจนจิต (2528 ; 83) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของการรับรู้ของมนุษย์ว่าจะมีลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

- การเลือกสิ่งที่จะรับรู้ บุคคลไม่สามารถที่จะรับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่มาสัมผัสได้ในเวลาเดียวกัน ดังนั้นจึงมีการเลือกสิ่งที่จะรับรู้จากเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องหรือมีความสำคัญ
- บุคคลจะเกิดความมั่นใจในการรับรู้ ถ้าได้ใช้วิธีสัมผัสอื่น ๆ ช่วยกัน เช่น เราจะรู้ว่าเป็นน้ำตาลกรวดหรือสารส้ม ก็ด้วยการมองและการชิมรส เป็นต้น

ธงชัย สันติวงศ์ (2533 : 114) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของการรับรู้ว่า บุคคลต่างเพศและต่างวัยอาจรับรู้แตกต่างกันได้ อันเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์

- การรับรู้มีขอบเขตจำกัด เช่น การศึกษาของบานเนอร์และเกรเซอร์ (Baner and Greyser) พบว่าบุคคลที่มีขอบเขตจำกัดในด้านการรับรู้ในจำนวนสิ่งเร้า 1,500 ชิ้น บุคคลจะมีความสนใจมองได้เพียง 76 ชิ้น และมีเพียง 12 ชิ้นเท่านั้น ที่มีผลต่อพฤติกรรม

ธรรมชาติของการรับรู้อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า บุคคลไม่สามารถจะรับรู้สิ่งต่างๆ ที่มีจำนวนมากในเวลาเดียวกันได้ ประสิทธิภาพของการรับรู้จะเกิดขึ้นได้มากน้อยแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับ การได้ใช้วิธีสัมผัสให้สอดคล้องกับสิ่งนั้นๆ ความแตกต่างของการรับรู้ยังขึ้นอยู่กับ เพศ วัยและประสบการณ์อีกส่วนหนึ่งด้วย

4. ความสำคัญของการรับรู้

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2534 : 92) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้ทำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ ซึ่งจะมีผลต่อจิตใจทั้งในลักษณะชั่วคราวและคงทนถาวร

การรับรู้ทำให้บุคคลมองเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม เกิดการพัฒนาสามารถเลือกและการแยกแยะได้

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2528 : 66) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้เป็นพื้นฐานพฤติกรรมของมนุษย์ในเบื้องต้น วิถีชีวิตของมนุษย์และรูปแบบการเป็นมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการรับรู้ทั้งสิ้น

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า ประโยชน์ของการรับรู้จะทำให้บุคคลมีความรู้สึกและอารมณ์และการรับรู้เป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการเรียนรู้ บุคคลจะมีวิถีชีวิตหรือพฤติกรรมเช่นใดนั้นก็เกิดจากคุณภาพของการรับรู้เป็นสำคัญ

จากที่ได้กล่าวถึงทฤษฎี ความหมาย ธรรมชาติและความสำคัญของการรับรู้กับพฤติกรรมของบุคคลมาแล้ว พอสรุปได้ว่าคุณลักษณะของบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้ปฏิบัติการสอน หากมีข้อจำกัดในการรับรู้ทั้งภายนอกและภายในแล้ว ย่อมมีผลกับความสัมพันธต่อกระบวนการนิเทศการศึกษา หรือการนิเทศโครงการเรียนร่วม ซึ่งสามารถแสดงออกเป็นพฤติกรรมได้

การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ

1. ความหมายของการเรียนร่วมของเด็กพิการ

นักการศึกษาพิเศษ ได้กล่าวไว้หลายทัศนะ ดังต่อไปนี้

ละออ ชูติกร (2526 : 1) กล่าวถึงความหมายของการเรียนร่วมไว้ว่าเป็นการจัดการศึกษาตามโครงการที่พยายามจะให้เด็กพิเศษได้เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งจะต้องมีวิธีการ และขั้นตอนในการจัดการดำเนินงานอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาตามความพร้อม และความสามารถในการเรียนของเด็กแต่ละคนแต่ละประเภทว่า ควรจะเรียนร่วมชั้นในรูปแบบใด ต้องการสื่อหรืออุปกรณ์รวมทั้งครูพิเศษด้านใด

เบญญา ชลธารันนท์ (2532 : 2) กล่าวถึงความหมายของการเรียนร่วมไว้ว่าเป็นการรวมเอาเด็กพิเศษเข้าไปในระบบการศึกษาปกติ มีการร่วมกิจกรรม และใช้เวลาว่างช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวัน ระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ โดยมีความหมายตามศัพท์ภาษาอังกฤษ 2 ความหมาย คือ เมนสตรีมมิ่ง (Mainstreaming) หมายถึง การเรียนร่วมเต็มเวลาโดยเด็กพิเศษจะเข้าเรียนในห้องเรียนปกติ โดยไม่มีบริการเพิ่มเติมพิเศษ ส่วนอีกความหมาย คือ อินทิเกรชัน (Integration) หมายถึง การเรียนร่วมบางเวลา โดยเด็กพิเศษจะเข้าเรียนในชั้นปกติเป็นบางวิชา และรวมถึงการจัดชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ

ศรียา นิยมธรรม (2534 : 37) กล่าวถึงความหมายของการเรียนร่วมไว้ว่า เป็นการนำเอา คนพิการมาสู่สังคมปกติ ไม่ว่าจะเป็นด้านนันทนาการหรือการศึกษา เพื่อช่วยเหลือเด็กให้เจริญเติบโตและได้รับประโยชน์มากที่สุด ตามความต้องการพิเศษและศักยภาพของเขา

ความหมายซึ่งนักการศึกษากล่าวไว้อาจสรุปได้ว่า การเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กพิเศษมีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ ตามความสามารถของแต่ละบุคคลโดยได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็น เป็นพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้ได้เรียนรู้ และอยู่ร่วมในสังคมปกติ อย่างมีความสุข

2. ปรัชญาและทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วมของเด็กพิการ

นักการศึกษาพิเศษได้เสนอปรัชญาของการเรียนร่วมจากพื้นฐาน 3 ประการ ดังที่ บังอร ดันปาน (2535 : 31) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัดระบบการศึกษาจึงจัดบริการทางการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคน โดยไม่แบ่งแยกความบกพร่อง หรือฐานะ เศรษฐกิจและสังคมจึงควรจัดโครงการ และปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมกับความต้องการตาม ความจำเป็นของแต่ละบุคคล

2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมในสังคม ดังนั้นการจัดเตรียม ความพร้อมก่อนวัยเรียน และวัยเรียนเพื่อให้เด็กพิเศษอยู่ร่วมกับเด็กปกติย่อมก่อให้เกิดคุณค่าและ สร้างสรรค์สังคมเพราะเด็กเหล่านี้จะมีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อเด็ก เหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม

3. การเรียนการสอนในชั้นเรียน ย่อมสนองตามความแตกต่างแต่ละบุคคล ดังนั้น การ จัดเด็กพิเศษให้เข้าเรียนในชั้นเรียนร่วม จึงควรได้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นการสอน เพื่อบุคคลทั่วไป เพื่อให้พัฒนาความพร้อม และความรู้ความสามารถของผู้เรียนทุกคนให้พัฒนาการ ทุกด้าน ด้วยวิธีการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดศักยภาพที่ จะดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

ทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วม การจัดการศึกษาพิเศษจำเป็นต้องจัดตามความเหมาะสม โดยพิจารณาความต้องการและความสามารถ เพื่อประโยชน์สำหรับเด็กอย่างเต็มที่ ดังที่ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 7) สรุปทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วม ดังนี้

1. ในสังคมมนุษย์มีทั้งคนปกติ และที่มีความบกพร่องต่าง ๆ เมื่อสังคมไม่สามารถ แยกคนที่มีความบกพร่องออกจากสังคมปกติได้ ดังนั้นไม่ควรแยกการศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ควรให้เด็กพิเศษเรียนด้วยกับเด็กปกติเท่าที่สามารถจะทำได้

2. เด็กพิเศษมีความต้องการ และความสามารถซึ่งต่างจากเด็กปกติ ดังนั้นควรจัดรูปแบบและวิธีการให้แตกต่างไปจากเด็กปกติ เพื่อให้เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้อย่างเต็มที่

3. เด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติ หรือเด็กพิเศษ การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กแต่ละคน ปรากฏเด่นชัดขึ้น

4. เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานต่างกันทางการเลี้ยงดูจากครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สติปัญญา และทักษะ การศึกษาจะช่วยให้แต่ละคนได้เรียนรู้เพื่อการปรับตัวเข้าหากันและให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

5. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การจัดการศึกษาจึงต้องจัดเพื่อพัฒนาทุกด้านให้สูงสุด ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

เกียร์ฮาร์ท และไวชาน (Gearheart and Weishahn. 1980 : 3) ได้เน้นถึงสิทธิที่เด็กพิเศษทุกคนควรได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอ เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของตนให้ถึงขั้นสูงสุด การศึกษาพิเศษจะต้องเน้นถึงความสามารถ และศักยภาพของเด็กพิเศษ โดยไม่เน้นต่อภัยความพิการของเขา แต่ในเวลาเดียวกัน การศึกษาพิเศษจะต้องปรับเปลี่ยนตามความต้องการและความจำเป็นของเด็กด้วย ซึ่งหมายความว่า นักการศึกษาจะต้องไม่มองข้ามความพิการของเด็กเหล่านั้น หลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษาพิเศษข้างต้น ได้แก่

1. การจัดบริการพิเศษต้องกระทำอย่างนับพลันทันที ที่ค้นพบความต้องการจำเป็นของเด็กพิเศษ

2. ความพิการบางประเภทถือว่าเป็นเพียงอาการ มากกว่าที่จะเป็นความผิดปกติทางกายภาพ และอาจปรากฏอยู่เพียงช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น

3. เด็กพิเศษคนใดคนหนึ่งอาจต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ ที่แตกต่างกันไปตามช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต

4. การจัดบริการสำหรับเด็กต้องครอบคลุมตั้งแต่เด็กวัยก่อนเรียนจนถึงระดับมัธยมศึกษา

5. การจัดการศึกษาพิเศษในสภาพแวดล้อมที่จำกัดน้อยที่สุดตามความเหมาะสม ย่อมเป็นการช่วยเหลือ สนับสนุนเด็กพิเศษได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย การจัดการศึกษาดังกล่าว จะต้องประสานความสามารถของครูปกติและครูการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ

เบญญา ชลธานนท์ (2532 : 53) ได้เสนอแนวคิดและสรุปปรัชญาเบื้องต้นที่จะทำให้การศึกษาพิเศษบรรลุถึงจุดหมายไว้ดังนี้

1. เด็กพิเศษทุกคนที่สามารถจะเรียนหรือฝึกตนเองให้ทำประโยชน์ได้มากขึ้น

2. สมรรถภาพในการทำงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพความพิการ

3. ความพิการของเด็กบางคน ไม่จำเป็นต้องเป็นความพิการตลอดไป ในหลายกรณี การศึกษาพิเศษอาจจะเป็นเพียงบริการทางการศึกษาชั่วคราวเท่านั้น
4. บุคลากรจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ และได้รับการฝึกงานตลอดทั้งมีประสบการณ์ในการทำงานของหน่วยงานตนเอง
5. ผู้ให้การศึกษาควรสนใจเป็นพิเศษ ในเรื่องพัฒนาการของเด็กพิเศษเพื่อให้เด็กมีภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง (Positive Self-Image) และยอมรับสภาพความเป็นจริงของตน
6. การศึกษาพิเศษ ควรใช้วิธีสอนแบบส่งเสริมเอกลักษณ์ของบุคคล (Individualized Instruction) หมายความว่า สอนให้เหมาะสมกับความสามารถและความพิการของเด็กแต่ละคน
7. การศึกษาพิเศษควรจัดตั้งแต่ชั้นอนุบาล โดยมีจุดประสงค์ในการป้องกันลดปัญหาความพิการ และทำให้เด็กมีสำนึกแห่งตน (Self-Realization)
8. การศึกษาพิเศษต้องรวมวิชาพลศึกษา นันทนาการ และสุนทรียศาสตร์ เพื่อเตรียมเด็กพิเศษให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสมบูรณ์
9. อาชีวศึกษา และการอาชีพเป็นเรื่องสำคัญในการพิจารณาจัดการศึกษาแก่เด็กพิเศษ
10. ในการจัดเด็กพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนปกตินั้น จะถือเป็นแนวปฏิบัติเมื่อไม่มีปัญหาหรือไม่มีอุปสรรคอื่นใด โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับเป็นสำคัญ

จากปรัชญาและทฤษฎีพื้นฐานที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบการจัดการเรียนร่วม จำเป็นต้องจัดตามความเหมาะสม โดยพิจารณาถึงความแตกต่างทั้งความต้องการและความสามารถของเด็ก ซึ่งย่อมจะส่งผลและตอบสนองต่อนโยบายการศึกษาแผนใหม่ มีจุดมุ่งหมายการศึกษาเพื่อปวงชนให้สมบูรณ์แบบและมีประสิทธิผลมากที่สุด

3. รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิการ

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (2530 : 1) ได้เสนอรูปแบบของการเรียนร่วม 5 รูปแบบ ดังนี้

1. เรียนร่วมในชั้นปกติ เด็กพิเศษที่มีความพร้อมพอที่จะช่วยตนเองได้โดยไม่ต้องรับบริการพิเศษ จะได้เข้าเรียนในชั้นปกติ แต่เด็กที่เรียนในชั้นปกติซึ่งยังไม่มีความพร้อมตามกำหนด จะได้รับบริการพิเศษบ้างตามความจำเป็นเพียงเล็กน้อย
2. เรียนร่วมในชั้นปกติมีครูเวียนสอน เด็กพิเศษจะเรียนในชั้นปกติเมื่อครูเวียนสอนมา จะสอนเสริมให้แก่เด็กพิเศษตามความต้องการเฉพาะราย หรือกรณีที่มีปัญหาเป็นกลุ่มย่อย

3. เรียนร่วมในชั้นปกติมีการสอนเสริมวิชาการ เด็กพิเศษมีตารางกำหนดเวลาที่จะต้องเข้าห้องสอนเสริมโดยครูเสริมวิชาการเป็นผู้กำหนดการเรียนการสอน ตามความจำเป็นเป็นพิเศษ เป็นรายกรณี หรือเป็นกลุ่มย่อยนอกเหนือจากเด็กปกติ

4. เรียนชั้นพิเศษร่วมกับการเรียนร่วมชั้นปกติบางเวลา เด็กพิเศษจะเรียนกับครูประจำชั้นในชั้นพิเศษร่วมกับเด็กที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกัน แต่บางเวลาหรือบางวิชาเด็กพิเศษที่มีความพร้อมจะไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น วิชาศิลปะ พลศึกษาหรือกิจกรรมพิเศษ

5. เรียนในชั้นพิเศษเต็มเวลาในโรงเรียนปกติ. เด็กพิเศษจะเรียนในชั้นพิเศษที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันในทุกวิชาเต็มเวลา แต่จะมีโอกาสร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับเด็กปกติตามสมควร

จรัญ ทองปิยะภูมิ (2531 : 32) เสนอรูปแบบของการเรียนร่วม สรุปไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบครูสอนเสริม มีครูการศึกษาพิเศษประจำอยู่ที่โรงเรียน
2. รูปแบบครูเดินสอน หรือครูเวียนสอน มีครูการศึกษาพิเศษเดินทางไปให้บริการนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ
3. รูปแบบครูสอนเสริม และครูเวียนสอน มีครูการศึกษาพิเศษให้บริการนักเรียน ในโรงเรียนหนึ่งแล้วเดินทางไปให้บริการนักเรียนโรงเรียนอื่นบางเวลา
4. รูปแบบครูการศึกษาพิเศษ มีครูการศึกษาพิเศษสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกันเป็นกลุ่ม ในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติเต็มเวลา

จากรูปแบบดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปรวมลักษณะที่บ่งชี้ได้ชัดเจนว่า การจัดเด็กที่มีลักษณะพิเศษเข้าเรียนร่วม มีวิธีจัดได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับของความบกพร่องมากน้อยของเด็กและยึดหลักให้เด็กได้รับผลประโยชน์มากที่สุด ถ้าจัดเด็กเข้าเรียนร่วมในห้องเรียนปกติแล้ว ยังไม่ได้รับประโยชน์เต็มที่ ก็ต้องจัดเด็กให้อยู่ในชั้นพิเศษเฉพาะในโรงเรียนปกตินั้น ๆ ในช่วงระยะหนึ่งก่อน และเมื่อสามารถเตรียมความพร้อมได้ดีพอสมควรแล้ว จึงส่งเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ หากเด็กพิเศษที่ไม่สามารถเรียนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ควรพิจารณาร่วมกันที่จะตัดสินใจให้เด็กพิเศษเลือกเรียนในโรงเรียนพิเศษเฉพาะต่อไป

4. ปัญหาในการจัดการเรียนร่วม

หน่วยงานทางการศึกษาหลายหน่วยงานได้กล่าวถึง ปัญหาในการจัดการเรียนร่วมไว้ดังนี้ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา (2529 : 68) ได้ชี้ให้เห็นปัญหาในการจัดการเรียนร่วม ไว้ 3 ประการ คือ

1. ปัญหาทางด้านการผู้สอน

เนื่องจากการจัดการสอนสำหรับนักเรียนพิเศษในโครงการเรียนร่วมนั้นมีทั้งเรียนในห้องเรียนเฉพาะสำหรับนักเรียนพิเศษ และเรียนห้องเดียวกันกับนักเรียนปกติ ดังนั้น ครูที่สอนจึงมีทั้งครูในสังกัดกองการศึกษาพิเศษ และครูที่สอนนักเรียนปกติ ซึ่งมีครูหลายคนที่ไม่ได้จบการศึกษาพิเศษ และไม่ได้รับการอบรมทางการศึกษาพิเศษ จึงทำให้เกิดปัญหาดังนี้

1.1 ไม่มีความรู้หรือทักษะในการสอนนักเรียนพิเศษ

1.2 ไม่มีความรู้ในการจัดทำอุปกรณ์การเรียนการสอนไว้ใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน

2. ปัญหาทางด้านอุปกรณ์ และอาคารสถานที่

ครูที่สอนนักเรียนพิเศษทุกประเภทคิดว่าอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และไม่เหมาะสมอีกด้วย ทางด้านอาคารและสถานที่ โรงเรียนยังขาดห้องฝึกทักษะนักเรียนพิเศษตามความจำเป็น

3. ปัญหาการไม่ได้รับการสนับสนุนนักเรียนพิเศษในโครงการเรียนร่วมสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (2529 : 22-23) ได้ทำการศึกษาวิจัยปัญหาในการจัดการเรียนร่วมในความเห็นของครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนพบว่าปัญหาดังนี้

3.1 สภาพความพิการของเด็กมากเกินไปกว่าที่จะเรียนในชั้นปกติได้

3.2 ครูขาดความเข้าใจในการจัดชั้นเรียนร่วม

3.3 สื่อและอุปกรณ์การสอนยังมีน้อย ไม่เหมาะสมกับความพิการ

3.4 หลักสูตรไม่เหมาะสมทำให้การประเมินผลไม่ยุติธรรม

3.5 ครูขาดความรู้และประสบการณ์ในการสอนเด็กพิการ

3.6 ผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจและไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

สำหรับปัญหาในการจัดการศึกษาพิเศษ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า เกิดจากองค์ประกอบดังต่อไปนี้

3.7 บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาพิเศษ

3.8 งบประมาณที่ได้มาสำหรับโครงการนี้ยังไม่เพียงพอ

3.9 เทคนิคและวิธีสอนยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร

3.10 สื่อการเรียนการสอนมีจำนวนน้อยไม่พอที่จะให้บริการ

จากที่ได้กล่าวถึงปัญหาในการจัดการเรียนร่วมมานี้สรุปได้ว่า อุปสรรคและปัญหาในการจัดการเรียนร่วมมี 4 ประการ คือ

1. อุปสรรคและปัญหาด้านบุคลากร บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการเรียนร่วม เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ประสานงาน รวมทั้งผู้ปกครองยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา และวัตถุประสงค์ของการเรียนร่วม

2. ปัญหาด้านงบประมาณ ในปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่ได้ให้การสนับสนุนจัดสรรงบประมาณให้เท่าที่ควร

3. ปัญหาด้านการจัดการ

3.1 ผู้บริหารขาดประสบการณ์เกี่ยวกับกลวิธีจัดและดำเนินงานโครงการเรียนร่วม

3.2 ผู้ปกครองยังขาดการจัดระบบในการเลี้ยงดู การสนับสนุนด้านต่าง ๆ อย่างถูกวิธี

4. ปัญหาด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นควรนำมาใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทให้เหมาะสม

จากปัญหาการจัดการเรียนร่วม อาจสรุปได้ว่าเป็นปัญหาเกี่ยวเนื่องในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการที่ยังไม่สอดคล้องต้องกันในองค์ประกอบทั้งด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการจัดการ และด้านจัดสื่ออุปกรณ์และสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบันที่จะทำให้การจัดการเรียนร่วมบังเกิดผล จึงต้องเน้นการให้ความเข้าใจเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการประสานความร่วมมือกับนักวิชาการ ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่ต้องการให้การสนับสนุนการศึกษาพิเศษให้ร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ

1. งานวิจัยภายในประเทศ

กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 21-23) ได้สรุปผลการดำเนินงานตามโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษา สำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) สรุปปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงาน พบว่า โรงเรียนที่ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ค่อนข้างน้อย มีปัญหาในการโยกย้ายครูที่เคยสอนเด็กพิการ ปัญหาการจัดสื่ออุปกรณ์สำหรับปัญหาความต้องการด้านบริการของเยาวชนที่มีความบกพร่อง

ประณีต ม่วงนวล (2532 : 89-140) ทำการศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านบุคลากรทางการนิเทศ และสภาพของกลุ่มโรงเรียนกับกระบวนการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประธานกลุ่มโรงเรียน หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนครูวิชาการสำนักงาน และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน พบว่า กระบวนการปฏิบัติงานการนิเทศควรจะเริ่มจากการประเมินเบื้องต้น การวางแผนทาง การออกแบบ การจัดทรัพยากร การจูงใจ การประสานงาน และการอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับที่มีการปฏิบัติงานมาก องค์ประกอบที่สามารถอธิบายความแตกต่างของกระบวนการการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ทรงยศ ชัยมงคล (2534 : 62-67) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การนิเทศโรงเรียนประถมศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอในระดับมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนและกลุ่มโรงเรียนสามารถนิเทศการศึกษาได้ รองลงมาคือ การปฏิบัติงานวิชาการ อันดับสุดท้ายคือ ด้านการร่วมมือในการวิจัยและส่งเสริมการวิจัยไปใช้ในโรงเรียน การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การวางแผนการสร้างสื่อเครื่องมือการนิเทศและชิ้นประเมินผลและรายงานผลอยู่ในระดับกลาง

ประดิษฐ์ ศรีสุวรรณ (2535. 90-95) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยทำแบบสอบถามบุคลากรในพื้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารและครู อาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้ทำการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก และมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ควรจะดำเนินการในด้านให้ความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนโดยสอดคล้องกับความถนัดและความสามารถของครูผู้สอน รวมทั้งด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ไมซ์ (Mize. 1984) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารโครงการ สำหรับเด็กพิการในรัฐเซาท์แคโรไลนา ได้ใช้แบบสอบถามถามกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริหารและอาจารย์สอนสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ และสาขาวิชาการบริหารศึกษาทั่วไปในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในรัฐเซาท์แคโรไลนา พบว่า กลุ่มทักษะที่ระบุถึงมากที่สุดคือกลุ่มทักษะในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษาเฉพาะรายบุคคลและการจัดเด็กเข้าเรียนหรือระบบบริการ ส่วนกลุ่มทักษะที่มีการระบุน้อยที่สุดคือ กลุ่มทักษะในหัวข้อความสัมพันธ์ในโรงเรียนและชุมชน

ฟิดเดอร์ (Fidder. 1982) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางการนิเทศ ด้านความรู้และค่านิยม ที่ศึกษานิเทศก์ทางการศึกษาพิเศษและครูเห็นว่ามีความสำคัญ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ พบว่า การติดต่อสื่อสาร การปฏิบัติงานที่มีลักษณะยืดหยุ่น และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง มีความสำคัญที่สุดในกระบวนการนิเทศ ส่วนความรู้ด้านต่าง ๆ หรือที่สำคัญที่สุด คือ คุณลักษณะที่สามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ และทักษะเชิงเทคนิค ความจริงใจเป็นค่านิยมที่เห็นว่าพวกเขาได้รับมากที่สุด ส่วนการฝึกอบรมนั้นเป็นเรื่องของการพัฒนาเชิงเทคนิค

ไบรท์ (Bright. 1986) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของโครงการเรียนร่วมที่ได้ประสบความสำเร็จ โดยทำแบบสอบถามเจตคติของครูที่มีต่อโครงการเรียนร่วม พบว่า ครูสอนมีความเห็นว่า โครงการที่ถือว่าประสบความสำเร็จนั้นจะมีลักษณะทั่วไป 3 ประการคือ 1) มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม 2) การจัดประสบการณ์ให้ได้รับการฝึกเพื่อทำความคุ้นเคย และ 3) การจัดให้มีบริการเสริมเพื่อสนับสนุนการเรียนร่วม และการประเมินเด็กให้เร็วที่สุด รวมทั้งการควบคุมติดตามผลที่ใช้อยู่ในโครงการการยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

แมคคาร์ทนี (Maccartney. 1987) ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการสำหรับการนิเทศ ครูการศึกษาพิเศษ การปรับปรุงพัฒนาการสอนของครูการศึกษาพิเศษ 3 ด้าน คือ ทักษะการสอน ทักษะการติดต่อสื่อสารและความรู้ในด้านที่เกี่ยวกับวิชาชีพครู โดยใช้เวลาทดลอง 1 ภาคเรียนผลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต การประชุมและการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ปรากฏว่าระบบการให้บริการการสอนของครู พัฒนาขึ้นและครูผู้สอนมีความพึงพอใจกับกระบวนการที่ใช้และพึงพอใจกับการพัฒนาตนเอง

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศโครงการเรียนร่วม สรุปสาระสำคัญได้ว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศโครงการเรียนร่วมควรมีความรู้ ความเข้าใจใน 2 ด้าน คือ ความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษและความรู้พื้นฐานทางการนิเทศการศึกษา เพื่อให้การดำเนินการนิเทศดำเนินไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับหลักการที่ควรจะเป็น จึงต้องทราบถึงงานวิจัย เอกสารรายงาน เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศโครงการเรียนร่วมในโอกาสต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วยผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ที่เข้าร่วมในโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. ครูปฏิบัติการสอน ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น ครูสอนเฉพาะแต่ละวิชา ในโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและครู 90 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วยผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรืออาจารย์ใหญ่ จำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่จำนวน 1 คน ของทุกโรงเรียนในโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2539 จำนวน 18 โรงเรียน รวม 36 คน

2 ครูปฏิบัติการสอนโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 ใน 18 โรงเรียน โดยวิธีสุ่ม อย่างง่ายจากครูในโครงการเรียนร่วมทุกโรงเรียนเท่ากับร้อยละ 50 เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 54 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของครูที่ปฏิบัติการในโรงเรียน โครงการเรียนร่วม
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539

โรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
1. พญาไท	2	24	2	12
2. ราชวินิต	2	6	2	3
3. โฆสิตตโมสร	2	2	2	1
4. วัดโสมนัส	2	3	2	2
5. อนุบาลสามเสน ฯ	2	4	2	2
6. วัดอุทัยธาราม	2	3	2	1
7. บางบัว ฯ	2	2	2	1
8. วัดพลับพลาชัย	2	3	2	2
9. พระตำหนักสวนกุหลาบ	2	9	2	5
10. วัดเวตวันธรรมาวาส	2	7	2	3
11. วัดชนะสงคราม	2	2	2	1
12. วัดหนัง	2	8	2	4
13. ประถมบางแค	2	11	2	6
14. วัดหงส์รัตนาราม	2	4	2	2
15. วัดเจ้ามูล	2	2	2	1
16. คาราคาม	2	4	2	2
17. ประถมนนทรี	2	9	2	5
18. วัดมหาบุศย์	2	5	2	2
รวม	36	108	36	54

* แหล่งข้อมูล : สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามเป็นการเลือกตอบ (Checklist) ด้านตำแหน่ง และประสบการณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความต้องการการนิเทศด้านวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 18 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. หลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. สื่อการเรียนการสอน
4. การวัดผลและประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในปัญหาและข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการ ซึ่งได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านการวัดผลและประเมินผล

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. ศึกษาคู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในส่วนที่เป็นงานวิชาการ ศึกษาทฤษฎีหลักการนิเทศการศึกษา การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามตามขอบเขต และรูปแบบที่กำหนดแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา

กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการนิเทศงานวิชาการ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ จำนวน 3 ท่าน

4. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นแล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่เคยบริหารงานหรือทำการสอนมาจากโรงเรียนอนุบาลวัดปิ่นนาถ, วัดอมรินทราราม, วัดโบสถ์, วัดใหม่ช่องลม, พิบูลอุปถัมภ์, พระยาประเสริฐ, ไทยรัฐวิทยา, พิบูลเวศม์, มหาวิธานวัตร, วัดชัยชนะสงคราม, ประถมทวีธา, วัดช่างเหล็ก, วัดสังข์กระจาย, หุ่ยมหาเมฆ, บ้านหนองบอน จำนวน 15 โรงเรียน จำนวน 30 คน แล้วนำผลการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ กรอนบาร์ค (Cronbach 1984 : 161) ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามหา โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา

ความต้องการการนิเทศ	จำนวนข้อ	ความเชื่อมั่น
1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	10	0.901
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	10	0.886
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	10	0.891
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	10	0.873
รวม	40	0.960

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยเดินทางไปส่งแบบสอบถาม และแจ้งวัตถุประสงค์ของการตอบแบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามเป็นจริงมากที่สุด
3. กำหนดวันส่งข้อมูล และเมื่อได้รับข้อมูลไม่ครบจำนวน ผู้วิจัยดำเนินการติดตามการ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
4. ส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 90 ชุด ได้รับคืน 90 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

วิธีการจัดกระทำกับข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบสภาพความถูกต้องและความ สมบูรณ์ ร้อยละ 100
2. นำแบบสอบถามแต่ละกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS ตามจุดประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบคะแนนในแบบสอบถาม โดยกำหนดเกณฑ์คะแนน ดังนี้
ให้คะแนน 5 คะแนน เมื่อผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบในช่องมากที่สุด
ให้คะแนน 4 คะแนน เมื่อผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบในช่องมาก
ให้คะแนน 3 คะแนน เมื่อผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบในช่องปานกลาง
ให้คะแนน 2 คะแนน เมื่อผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบในช่องน้อย
ให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบในช่องน้อยที่สุด
2. นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เปรียบเทียบระดับความต้องการการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
4. ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยของความต้องการการนิเทศ โดย ใช้แนวคิดของเบสท์ (Best 1978. : 171 - 176)

5.00 - 4.50	หมายถึง	มีความต้องการมากที่สุด
4.49 - 3.50	หมายถึง	มีความต้องการมาก
3.49 - 2.50	หมายถึง	มีความต้องการปานกลาง

2.49 - 1.50	หมายถึง	มีความต้องการน้อย
1.49 - 1.00	หมายถึง	มีความต้องการน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation)
2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ Alpha co - efficient ของครอนบาร์ค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)
3. ทดสอบสมมติฐานข้อ 1 และ 2 โดยใช้วิธีการทดสอบหาค่า t-test (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 215-217)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	อัตราส่วนที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามตำแหน่ง

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์

ตอนที่ 1 ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ตาราง 3 ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ความต้องการการนิเทศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของ ความต้องการ
1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	4.153	0.619	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.163	0.534	มาก
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.237	0.516	มาก
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.997	0.575	มาก
รวม	4.138	0.503	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมาก และความต้องการการนิเทศงานวิชาการแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการวัดผลและประเมินผลตามลำดับ

ตาราง 4 ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ
โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านหลักสูตรและ
การนำหลักสูตรไปใช้

ความต้องการการนิเทศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของ ความต้องการ (อันดับ)
1. ต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ จุดหมาย โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร	4.022	0.828	มาก (9)
2. ต้องการให้มีการส่งเสริมการปรับปรุงกิจกรรม และจุดประสงค์ในหลักสูตร	4.200	0.837	มาก (5)
3. ต้องการให้มีการสนับสนุนจัดทำโครงการสอน แผนการสอนด้วยตนเอง	4.066	0.845	มาก (8)
4. ต้องการให้มีการปรับปรุงเนื้อหาในแผนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร	4.188	0.833	มาก (6)
5. ต้องการรับฟังการบรรยายความรู้ที่สำคัญ ความรู้ ใหม่เกี่ยวกับหลักสูตรเป็นครั้งคราว	4.177	0.772	มาก (7)
6. ต้องการให้มีมาตรการปรับปรุงอัตราเวลาเรียน ตามหลักสูตรให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพ ของนักเรียน	4.288	0.810	มาก (1)
7. ต้องการรับความรู้เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาและ กิจกรรมให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้	4.266	0.715	มาก (2)
8. ต้องการให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างครูสอน เด็กพิเศษและครูสอนเด็กปกติ เพื่อทำความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา	4.211	0.893	มาก (4)
9. ต้องการให้จัดครูผู้สอนเด็กพิเศษ ได้สอนตามความ ถนัดและประสบการณ์ของตน	4.233	0.900	มาก (3)
10. ต้องการให้มีการจัดตารางสอนซ่อมเสริมที่แน่นอน เพื่อฟื้นฟูและส่งเสริมสภาพของนักเรียนให้ เหมาะสม	3.877	0.946	มาก (10)
รวม	4.153	0.619	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีความต้องการการนิเทศงานวิชาการ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าต้องการให้มีมาตรการปรับปรุงอัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของนักเรียนเป็นอันดับ 1 ต้องการรับรู้เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เป็นตามลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้เป็นอันดับ 2 และต้องการให้จัดครูผู้สอนเด็กพิเศษตามความถนัดและประสบการณ์ของตนเป็นอันดับ 3 รองลงมาตามลำดับ และครูต้องการให้มีการจัดทำตารางสอนซ่อมเสริมที่แน่นอน เพื่อฟื้นฟูและส่งเสริมสภาพของนักเรียนให้เหมาะสมเป็นอันดับสุดท้าย

ตาราง 5 ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ
โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอน

ความต้องการการนิเทศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของ ความต้องการ (อันดับ)
1. ต้องการได้รับความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิธีสอน แบบต่าง ๆ ที่พัฒนาและมีประสิทธิภาพ	4.288	0.674	มาก (3)
2. ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดห้องเรียนและ วิธีสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน	4.055	0.754	มาก (7)
3. ต้องการไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการ เรียนการสอนที่ประสบผลสำเร็จ	4.366	0.677	มาก (1)
4. ต้องการได้รับเอกสารวิชาการ ข้อเสนอแนะการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนเด็กพิเศษ	4.355	0.675	มาก (2)
5. ต้องการให้มีการสังเกตการสอนและให้ข้อเสนอแนะ ในบางโอกาส	3.777	0.845	มาก (10)
6. ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ร่วมกันระหว่างเด็กปกติและเด็กพิเศษ	4.044	0.819	มาก (8)
7. ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมเสริมพิเศษเฉพาะทาง เช่น ด้านกีฬา ศิลปะสำหรับเด็กพิเศษ	4.266	0.761	มาก (4)

ตาราง 5 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของ ความต้องการ (อันดับ)
8. ต้องการความรู้ ความเข้าใจเทคนิควิธีสอนซ่อมเสริมที่เหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษ	4.255	0.628	มาก (5)
9. ต้องการให้มีการแลกเปลี่ยนเผยแพร่เทคนิคการสอนของครูแต่ละคนในโรงเรียน	4.044	0.733	มาก (8)
10. ต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมฝึกการพูดและแก้ไขการพูดเพื่อสื่อความหมายอย่างหลากหลายวิธี	4.177	0.696	มาก (6)
รวม	4.163	0.534	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร มีความต้องการการนิเทศงานวิชาการด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ประสบผลสำเร็จเป็นอันดับ 1 ต้องการได้รับเอกสารวิชาการขอแนะนำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอนเด็กพิเศษ เป็นอันดับ 2 และต้องการได้รับความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่พัฒนาและมีประสิทธิภาพเป็นอันดับ 3 รองลงมาตามลำดับ และต้องการให้มีการสังเกตการสอนและให้ข้อเสนอแนะในบางโอกาสเป็นอันดับสุดท้าย

ตาราง 6 ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ
โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านสื่อการเรียน
การสอน

ความต้องการการนิเทศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของ ความต้องการ (อันดับ)
1. ต้องการให้มีศูนย์บริการด้านสื่อการเรียนการสอน ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน	4.411	0.668	มาก (3)
2. ต้องการให้มีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการ ใช้สื่อ	3.955	0.792	มาก (9)
3. ต้องการให้จัดอบรมวิธีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน	4.177	0.828	มาก (6)
4. ต้องการให้มีการประกวดสื่อการเรียนการสอน สำหรับเด็กพิเศษแต่ละประเภท ในทุกกลุ่ม ประสบการณ์	3.800	0.837	มาก (10)
5. ต้องการให้มีการเผยแพร่การใช้สื่อของครูที่ประสบ ผลสำเร็จ	4.177	0.696	มาก (6)
6. ต้องการให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ของครูผู้สอนที่ใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.155	0.685	มาก (8)
7. ต้องการได้รับบริการ ความสะดวกในเรื่องสื่อการเรียนการสอน เช่น หนังสือ คู่มือ ตำรา อุปกรณ์ไว้ ให้ครูได้ใช้	4.488	0.545	มาก (2)
8. ต้องการให้มีอุปกรณ์ประจำห้องเรียนที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างครบถ้วน	4.577	0.599	มาก (1)
9. ต้องการให้มีห้องเสริมวิชาการให้เพียงพอกับปริมาณ และสภาพความต้องการพิเศษของเด็ก	4.366	0.710	มาก (4)
10. ต้องการให้มีห้องและอุปกรณ์ฝึกพูดที่จำเป็น สำหรับครูผู้สอนฝึกพูดและแก้ไขการพูด	4.266	0.650	มาก (5)
รวม	4.237	0.516	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีความต้องการการนิเทศงานวิชาการด้านสื่อการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการให้มีอุปกรณ์ประจำห้องเรียนที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างครบถ้วนเป็นอันดับ 1 ต้องการได้รับการความสะดวกในเรื่องสื่อการเรียนการสอน เช่น หนังสือ คู่มือฯ เป็นอันดับ 2 และต้องการให้มีศูนย์บริการด้านสื่อการเรียนการสอนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเป็นอันดับ 3 ตามลำดับ และครูต้องการให้มีการประกวดสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษแต่ละประเภท ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์เป็นอันดับสุดท้าย

ตาราง 7 ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ
โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการวัดผลและประเมินผล

ความต้องการการนิเทศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของ ความต้องการ (อันดับ)
1. ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการวัดผล การประเมินผลใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น	4.088	0.713	มาก (3)
2. ต้องการให้โรงเรียนประชุมครูเพื่อสร้างเครื่องมือ ทดสอบแบบต่าง ๆ	3.844	0.733	มาก (9)
3. ต้องการให้จัดหาคู่มือ อุปกรณ์ในการวัดผลและ ประเมินผลแต่ละวิชาให้เพียงพอ	4.044	0.651	มาก (4)
4. ต้องการให้มีวิธีการและเกณฑ์การรับเด็กพิเศษเข้า เรียนเป็นบรรทัดฐาน	4.288	0.722	มาก (2)
5. ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับแผนการศึกษาเฉพาะ บุคคล	4.000	0.821	มาก (6)
6. ต้องการให้มีการทำและใช้แผนการศึกษาเฉพาะ บุคคลสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ	4.044	0.819	มาก (4)
7. ต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดผล การศึกษาพิเศษที่เป็นปัจจุบัน	4.122	0.716	มาก (1)

ตาราง 7 (ต่อ)

ความต้องการการนิเทศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของ ความต้องการ (อันดับ)
8. ต้องการให้มีหน่วยจัดเก็บเครื่องมือการวัดผลอย่าง มีระบบ	3.977	0.734	มาก (7)
9. ต้องการให้มีการประเมินการสอนของครูสอนเด็ก พิเศษเป็นระยะ ๆ	3.688	0.943	มาก (10)
10. ต้องการให้มีการประเมินการใช้ห้องเสริมวิชาการ ห้องฝึกพูด และห้องแก้ไขการพูดอย่างสม่ำเสมอ	3.877	0.858	มาก (8)
รวม	3.997	0.575	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีความต้องการการนิเทศงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลและประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดผลการศึกษาพิเศษที่เป็นปัจจุบันเป็นอันดับ 1 ต้องการให้มีวิธีการและเกณฑ์การรับเด็กพิเศษเข้าเรียนเป็นบรรทัดฐานเป็นอันดับ 2 และต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการวัดผลและการประเมินผลใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นเป็นอันดับ 3 รองลงมาตามลำดับ และครู ต้องการให้มีการประเมินการสอนของครูสอนเด็กพิเศษเป็นระยะ ๆ เป็นอันดับสุดท้าย

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามตำแหน่ง

ตาราง 8 การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามตำแหน่ง

ความต้องการการนิเทศ	ตำแหน่ง				
	ผู้บริหาร		ครูปฏิบัติการสอน		t
	N = 36		N = 54		
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1. ด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้	4.120	0.601	4.187	0.635	0.64
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.125	0.522	4.188	0.543	0.56
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.205	0.445	4.259	0.562	0.50
4. ด้านการวัดและประเมินผล	3.958	0.467	4.024	0.575	0.53
รวม	4.097	0.467	4.164	0.530	0.63

จากตาราง 8 พบว่า ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารกับครูปฏิบัติการสอน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งโดยรวมและรายด้าน คือ ความต้องการการนิเทศด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์

ตาราง 9 การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์

ความต้องการการนิเทศ	ประสบการณ์				
	1 - 5 ปี		5 ปีขึ้นไป		t
	N = 33		N = 57		
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1. ด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้	4.294	0.407	4.050	0.725	2.04*
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.108	0.506	4.150	0.558	0.28
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.200	0.517	4.265	0.159	0.59
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.036	0.515	3.969	0.620	0.67
รวม	4.178	0.436	4.108	0.550	0.67

จากตาราง 9 พบว่า ครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 1 - 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป มีความต้องการการนิเทศงานวิชาการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งโดยรวม และในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ส่วนด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 1 - 5 ปี มีความต้องการการนิเทศมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด

ตาราง 10 ปัญหาและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 90 คน

รายการ	ความถี่ (คน)	ร้อยละ
ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้		
ปัญหา		
1. การนำหลักสูตรของเด็กปกติมาปรับใช้กับเด็กพิเศษ ดำเนินการสอนไปได้ยาก เพราะเด็กเหล่านี้มีความบกพร่องค่อนข้างมาก	19	26.76
2. การสอนต้องเร่งรัดเพราะครูต้องการเป้าหมายในจุดประสงค์การเรียนรู้ของเด็กปกติ จึงลดความสำคัญต่อการพัฒนาด้านอื่น ๆ ของเด็กพิเศษน้อยลงไปอีก	14	19.71
3. หลักสูตรของเด็กพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียนเป็นห้องพิเศษเฉพาะได้อาศัยหลักสูตรของกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา มา 19 ปีแล้วควรปรับปรุง	8	11.26
4. หลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียนสำหรับเด็กพิเศษ ยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ครูต้องการที่จะนำมาประยุกต์ใช้	11	15.49
ข้อเสนอแนะ		
1. ให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมวิชาการ เพื่อกำหนดหลักสูตรที่ถูกต้องเหมาะสมทุกระดับ	7	9.85
2. จัดอบรมครู ผู้บริหาร ในเรื่องการใช้หลักสูตรเรียนร่วม	24	33.80
2.1 ระดับก่อนประถมศึกษา		
2.2 ระดับประถมศึกษา		

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการ	ความถี่ (คน)	ร้อยละ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
ปัญหา		
1. การมุ่งขีดเขียนมากกว่าการจัดกิจกรรมเพื่อแสดงออกในพฤติกรรมอื่น ๆ เด็กยอมเบื่อง่าย เพราะเด็กพิเศษมีความบกพร่อง ย่อมขาดซึ่งความถนัดในการขีดเขียน	4	5.63
2. การสอนพูดเพื่อแสดงออกถึงความคิดเห็น ใช้เวลาฝึกการพูดนานมาก	3	4.22
3. ครูผู้สอนขาดการพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	11	15.49
4. เนื้อหาการเรียนการสอนบางกิจกรรมนักเรียนปฏิบัติได้ยาก เช่น งานแกะสลัก	5	7.04
5. เมื่อเด็กพิเศษได้ร่วมเรียนในระดับ ป.3 - 6 เด็กเริ่มเรียนช้ามากขึ้น การทำความเข้าใจในบทเรียนมีช่องว่างจนเป็นที่สังเกตได้	13	4.22
ข้อเสนอแนะ		
1. การคัดเลือกเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมควรมีมาตรฐาน	11	15.49
2. ส่งเสริมกิจกรรมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ให้สอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของเด็ก	8	11.26
3. พัฒนาบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษอย่างสม่ำเสมอ โดยการนิเทศจัดอบรมสัมมนาหรือศึกษาดูงาน	13	18.30
4. ควรมุ่งเน้นกิจกรรมด้านพื้นฐานวิชาชีพให้มากขึ้น	7	9.85
5. การจัดเวลาสำหรับสอนซ่อมเสริมให้ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ	5	7.04
6. ต้องการให้มีห้องเรียนสำหรับจัดกิจกรรมให้เด็กพิเศษที่มีขนาดเหมาะสมกับสภาพเด็กและขนาดจำนวนนักเรียน	7	9.85

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการ	ความถี่ (คน)	ร้อยละ
<u>ด้านสื่อการเรียนการสอน</u>		
<u>ปัญหา</u>		
1. ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อ ต้องสอน 21 - 25 ชม./สัปดาห์	13	18.30
2. สื่อมีน้อย ขาดความรู้ ความชำนาญในการผลิต	15	21.12
3. สื่อสำหรับเด็กพิเศษบางชนิดจะใช้ร่วมกับเด็กปกติไม่ได้ เพราะสติปัญญาและการรับรู้ต่างกัน	8	11.26
4. สื่อที่ได้รับไม่ทันสมัย เด็กเบื่อหน่ายขาดความสนใจ	11	15.49
<u>ข้อเสนอแนะ</u>		
1. ควรจัดให้มีศูนย์ผลิตสื่อสำหรับเด็กพิเศษโดยตรง	6	8.45
2. จัดอบรมบุคลากรโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่ออบรมการผลิตสื่อ ใช้บำรุงรักษาสื่อให้ได้มาตรฐาน	10	14.08
3. จัดบทเรียนทุกวิชา โดยใช้วีดีโอเป็นสื่อ	7	9.85
4. จัดคอมพิวเตอร์ให้เด็กพิเศษมีโอกาสนำใช้ได้ทั่วถึง	7	9.85
5. จัดสื่อจำเป็นให้เด็กพิเศษครบทุกห้องเรียน	10	14.08
6. จัดให้มีศูนย์บริการสื่อเด็กพิเศษ	6	8.45

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการ	ความถี่ (คน)	ร้อยละ
<u>ด้านการวัดและประเมินผล</u>		
<u>ปัญหา</u>		
1. ไม่มีเกณฑ์วัดและประเมินความพร้อมของเด็กพิเศษวัยก่อนเรียนเป็นมาตรฐาน	10	14.08
2. เครื่องมือวัดผลและประเมินผลไม่สอดคล้องกับความบกพร่องของเด็กแต่ละประเภท	3	4.22
3. ปริมาณของข้อสอบและเกณฑ์การประเมินผลมากและยากสำหรับเด็กพิเศษ	4	5.63
4. เมื่อนำข้อทดสอบของเด็กปกติมาใช้กับเด็กพิเศษ ครูผู้สอนต้องแนะนำให้จึงจะทำได้	6	8.45
5. การลดจำนวนเนื้อหาบางวิชาลงมา แต่การวัดผลใช้เกณฑ์เดิม จึงไม่สอดคล้องกัน	3	4.22
<u>ข้อเสนอแนะ</u>		
1. ให้จัดการประชุมร่วมกัน ฝ่ายบริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน ได้ร่วมกันกำหนดจุดประสงค์ วิธีการวัดผล การจัดทำข้อทดสอบ และเกณฑ์การประเมินทุกวิชาและทุกระดับชั้นให้เหมาะสม	4	5.63
2. การพิจารณาคัดเลือก คัดแยกเด็กเข้าเรียนร่วมให้กระทำอย่างมีมาตรฐานของทุกฝ่าย ทั้งผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร และครูผู้สอน	4	5.63
3. การจัดครูสอน หลักสูตร สื่อ วิธีสอน การวัดผล ให้พร้อมในรูปแบบการเรียนร่วมกับประเภทของเด็กที่มีความบกพร่องและระดับของการบกพร่องด้วย	7	9.85

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 90 คน ตอบแบบสอบถามปลายเปิด (ตอนที่ 3) จำนวน 7 คน
คิดเป็นร้อยละ 78.89 ไม่ตอบจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 21.11

บทที่ 5

บทย่อ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าไว้ 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูและผู้บริหารในโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูปฏิบัติการสอน โครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร .
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำแนกได้ดังนี้
 - 2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ที่ดำเนินโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2539 ใน 18 โรงเรียน จำนวน 36 คน
 - 2.2 ครูปฏิบัติการสอนโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 ใน 18 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มครูในทุกโรงเรียนเท่ากับร้อยละ 50 ของจำนวนครูที่ปฏิบัติการสอน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 54 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศงานวิชาการ ลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะอย่างอิสระในแต่ละด้าน ในงานวิชาการ ซึ่งได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเดินทางไปส่งแบบสอบถามโดยขอความร่วมมือจากผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอน โดยแจ้งวัตถุประสงค์ของการตอบแบบสอบถามให้ทราบ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด โดยส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 90 ชุด ได้รับคืน 90 ชุด โดยจำแนกได้ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนที่ดำเนินโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 จำนวน 18 โรงเรียน ส่งแบบสอบถามไป 36 ชุด ได้รับคืน 36 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และครูปฏิบัติการสอน ส่งแบบสอบถามไป 54 ชุด ได้รับคืน 54 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีความต้องการการนิเทศงานวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ
2. ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล
3. ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 1 - 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ส่วนด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 1 - 5 ปี มีความต้องการการนิเทศมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วมีความต้องการการนิเทศในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านวัดผลและประเมินผลตามลำดับ และเมื่อพิจารณาแต่ละเรื่องในด้านต่าง ๆ ทั้งสี่ด้านดังกล่าว จะเห็นว่ายังมีความต้องการลดหลั่นลงมาอีก กล่าวคือ

1.1 ด้านสื่อการเรียนการสอน ต้องการให้มีอุปกรณ์ประจำห้องเรียนที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างครบถ้วน เป็นอันดับ 1 ต้องการได้รับการบริการความสะดวกในเรื่องสื่อการเรียนการสอน เช่น หนังสือ คู่มือ ตำรา อุปกรณ์สำหรับเด็กแต่ละประเภทเป็นอันดับ 2 ต้องการให้มีศูนย์บริการด้านสื่อการเรียนการสอนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเป็นอันดับ 3 และต้องการให้มีการประกวดสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษแต่ละประเภทในทุกกลุ่มประสบการณ์เป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดโครงการเรียนร่วม 18 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ความต้องการสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กจะมีลักษณะที่ค่อนข้างจะแตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้างด้วย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 71) กล่าวว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาใช้สื่อการเรียนการสอนในลักษณะเดียวกับเด็กปกติ แต่อาจต้องมีปริมาณมากขึ้น เพราะเด็กเหล่านี้ต้องฝึกทำซ้ำ ๆ หลายครั้ง ยิ่งไปกว่านั้นสื่อต้องมีขนาดใหญ่ขึ้น มีสีสัน สวยงาม และมีความคงทน การจัดรับเด็กเข้าเรียนในบางโรงเรียนมีทั้ง 2 ประเภทหรือบางโรงเรียนมีประเภทเดียว รูปแบบการจัดแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ เรียนเฉพาะห้องพิเศษ เรียนร่วมบางเวลา และเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา ซึ่งการจัดสรรงบประมาณบางส่วนทางโรงเรียนเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ให้ใช้ได้เฉพาะสื่อสำหรับเด็กปกติ ซึ่งเด็กพิการที่เรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลาทั้งเด็กบกพร่องทางการได้ยินและเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา ย่อมใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนร่วมกันได้ สอดคล้องกับผดุง อารยะวิญญู (2533 : 193) ได้กล่าวถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ไว้ว่า ทางโรงเรียนอาจไม่ต้องเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือมากนัก หากเด็กมีความพร้อมใกล้เคียงกับเด็กปกติ แต่ถ้าเป็นการจัดชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ ทางโรงเรียนจำเป็นต้องเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับเด็ก อาจแยกส่วนตามประเภทของการบกพร่อง คือ

- สื่อ เครื่องมือ และอุปกรณ์ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ เครื่องช่วยฟัง กระຈกเภา เครื่องขยายเสียง เครื่องบันทึกเสียง เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ และเครื่องอุปกรณ์อื่น ๆ ที่โรงเรียนคิดว่าจำเป็น
- เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ เติงแบบตั้งตรงหรือเตียงลาดเอียง เปด เครื่องออกกำลังกาย ไม้กระดานฝึกการทรงตัว และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนคิดว่าจำเป็น จะเห็นได้ว่าการจัดสร้างสื่อและอุปกรณ์ให้กับเด็กพิเศษจะต้องมีเวลาเพียงพอการจะให้ครูผู้สอนมาใช้เวลาจัดทำสื่อคงใช้เวลาได้บ้างในการจัดทำสื่อง่าย ๆ ใช้ระยะเวลาสั้น ๆ จากแบบสอบถามปลายเปิดทราบได้ว่าครูผู้สอนห้องเด็กพิเศษจะใช้เวลาสอนประมาณ 25 ชม./สัปดาห์ ดังนั้นความต้องการความสะดวกด้านบริการและความต้องการ

ให้มีศูนย์บริการสื่อจึงเป็นสิ่งที่ครูในโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครจึงต้องการเป็นลำดับแรก

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องการไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ประสบผลสำเร็จเป็นอันดับ 1 ต้องการได้รับเอกสารวิชาการ ข้อเสนอแนะ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนเด็กพิเศษเป็นอันดับ 2 ต้องการได้รับความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่พัฒนาและมีประสิทธิภาพเป็นอันดับ 3 และต้องการให้มีการสังเกตการสอนและให้ข้อเสนอแนะในบางโอกาสเป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิธีสอนเด็กพิเศษแต่ละประเภท รวมทั้งรูปแบบของการจัดให้เด็กพิเศษแต่ละประเภทยังมีจุดมุ่งหมายและการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน คล้ายกับจุดหมายของเด็กปกติเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนจะไม่มีผลกระทบ เท่าใดนักกับเด็กพิเศษที่เรียนร่วมเต็มเวลา อาจปรับปรุงจุดประสงค์ในการเรียนการสอนของแต่ละวิชาให้เหมาะสมกับสภาพของเด็กที่มีความบกพร่องเล็กน้อยได้ แต่สำหรับเด็กพิเศษที่เรียนร่วมบางเวลาหรือเด็กที่เรียนร่วมห้องพิเศษโดยเฉพาะนั้น เด็กเหล่านี้มีความแตกต่างทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาก่อนข้างมาก ดังนั้นครูผู้สอนในโรงเรียนโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมทั้ง 18 โรงเรียนจึงต้องการวิธีสอนที่เหมาะสม ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2535 : 19) กล่าวถึงการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไว้ว่า ควรคำนึงถึงความสามารถของเด็กตามอายุสมอง การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านนี้ จะต้องใช้หลักการสอนหลาย ๆ แบบ ซึ่งสอดคล้องกับผดุง อารยะวิญญู (2533 : 43) ได้กล่าวถึงการสอนเด็กปัญญาอ่อนที่เรียนหนังสือได้ อาจสอนเป็นรายบุคคลหรือสอนเป็นรายกลุ่มก็ได้ การสอนควรยึดระดับความสามารถของเด็กเป็นหลัก การจัดการเรียนการสอนควรขอความร่วมมือของหน่วยงานอื่นในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ เพราะทางโรงเรียนควรรับผิดชอบในการ เตรียมตัวเด็กเพื่อประกอบอาชีพด้วย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กพิเศษให้บังเกิดผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องยึดหลักปรัชญาทฤษฎี และหลักการการศึกษาพิเศษที่ควรร่วมกันสร้างความรู้ความเข้าใจ ตระหนักและยอมรับให้ได้เสียก่อน เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ก่อนนำมาสู่วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังที่ สะอ อรุติกร (2526 : 1) กล่าวว่าเป็นการจัดการศึกษาตามโครงการที่พยายามจะให้เด็กพิเศษได้เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งจะต้องมีวิธีการ และขั้นตอนในการจัดการดำเนินงานอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาตามความพร้อม และความสามารถในการเรียนของเด็กแต่ละคนแต่ละประเภทว่า ควรจะร่วมเรียนชั้นในรูปแบบใด ต้องการสื่ออุปกรณ์ รวมทั้งครูพิเศษด้านใด โดยหลักการสอนแล้วเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 204 - 212) กล่าวว่า เริ่มสอนจากสิ่งที่ง่ายที่สุด ใช้ประสบการณ์ตรงตามขีดความสามารถโดยใช้

แรงเสริมช่วยกระตุ้นให้เด็กใช้ความคิด ให้โอกาสเด็กแสดงความเป็นผู้นำและสอนสิ่งที่เด็กคุ้นเคย ไปหาสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคย ทบทวนแบบเรียนบ่อย ๆ และแสดงผลการเรียนรู้ให้เด็กเห็นโดยเร็ว การที่จะได้รับความรู้ ความเข้าใจวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพจากแบบสอบถามของงานวิจัยในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปรากฏว่าต้องการไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการสอนที่ประสบผลสำเร็จเป็นอันดับแรก

1.3 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ต้องการให้มีมาตรการปรับปรุงอัตราเวลาเรียนตามหลักสูตร จากการศึกษาคู่มือการจัดการเรียนร่วมโครงการพัฒนาศึกษาอาเซียน ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย (2529 : 57) พบว่า การสอนเด็กหูตึงก็ใช้หลักสูตรปกติแต่เป็นวิชาชีพให้มากขึ้น ได้แก่ วิชาตัดเย็บเสื้อผ้า วิชาไฟฟ้า งานไม้ เขียนแบบ และงานเกษตร เป็นต้น วิชาที่เด็กหูตึงไม่สามารถเรียนได้คือ วิชาขับร้อง และอ่านไทยนั้นอาจใช้วิชาอื่นแทน เช่น การฝึกพูด มาเรียนชดเชยได้ สอนการฟังโดยใช้เครื่องฟังและสอนให้เด็กหูตึงสามารถอ่านริมฝีปากได้ เป็นต้น ถึงอย่างไรก็ตามการอาศัยจุดประสงค์และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรปกติ ก็เป็นประโยชน์ในแง่ของแนวทาง เพื่อจัดประสบการณ์และเนื้อหา แต่ผลสัมฤทธิ์ของเด็กพิเศษแต่ละประเภทนั้น คงดำเนินไปไม่ถึงจุดมุ่งหมาย จึงต้องปรับเนื้อหาหลักสูตรให้เหมาะสมกับรายบุคคลมากกว่า มิฉะนั้นจะสร้างความยุ่งยากและลำบากใจต่อครูผู้สอน และยังบั่นทอนความพยายามของเด็กทางอ้อมอีกส่วนหนึ่งด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแบบสอบถามปัญหาปลายเปิดที่กล่าวว่า การนำหลักสูตรของเด็กปกติมาปรับใช้กับเด็กพิเศษ ดำเนินการสอนไปได้ยากเพราะเด็กเหล่านี้มีความบกพร่องค่อนข้างมาก และการสอนแบบเร่งรัดเพราะครูต้องการเป้าหมายในจุดประสงค์การเรียนของเด็กปกติ จึงลดความสำคัญต่อการพัฒนาด้านอื่น ๆ ของเด็กพิเศษน้อยลงไปอีก ความเป็นจริงแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 5) ในฐานะหน่วยงานของรัฐบาลได้ยึดหลักปรัชญาของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้และมีชีวิตอยู่ร่วมในสังคมปกติสุขไม่เป็นภาระแก่สังคม ดังนั้นการกำหนดหลักสูตรที่มุ่งเน้นเนื้อหาวิชามากเกินไป อาจลดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์และสังคม ซึ่งทั้ง 3 ส่วนนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เด็กพิเศษอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุขตามปรัชญา 3 ประการ ดังที่ บังอร ดันปาน (2535 : 31) ได้สรุปไว้ว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา, ในสังคม, และการเรียนการสอนย่อมสนองความแตกต่างแต่ละบุคคล ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาพิเศษต้องคำนึงถึงความสามารถและศักยภาพของตัวเด็กเอง ซึ่ง เกียร์ฮาท และไวซฮาน (Gearheart and Weix - hahn. 1980 : 3) ได้เน้นถึงสิทธิที่เด็กพิเศษทุกคนควรได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอ เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของตนให้ถึงขั้นสูงสุด การศึกษาพิเศษจะต้องเน้นถึงความสามารถ และศักยภาพของเด็กพิเศษ จัดบริการสำหรับเด็กต้องครอบคลุมตั้งแต่วัยก่อนเรียนจนถึงระดับมัธยมศึกษา และเด็กพิเศษคนใดคนหนึ่ง จะต้องจัดรูปแบบการศึกษา

เฉพาะบุคคลที่แตกต่างกันไปตามช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต การที่หลักสูตรเด็กพิเศษยังต้องอาศัยแนวทางหลักสูตรของเด็กปกติอาจจะเหมาะสมในลักษณะหนึ่งเมื่อเด็กพิเศษเหล่านั้นผิดปกติไม่มากนัก แต่เมื่อเด็กพิเศษที่มีความผิดปกติมากขึ้นก็ควรมีการจัดหลักสูตรเฉพาะให้แก่เด็ก โดยสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมขึ้นและยึดหลักปรัชญาพื้นฐาน ทฤษฎีของการจัดการศึกษาพิเศษ แต่อย่างไรก็ตามหากโรงเรียนได้กำหนดวิธีการคัดเลือกเด็กไม่ถูกต้องเป็นธรรมเนียมแล้วนำเด็กพิเศษเข้าสู่ระบบการศึกษาไม่เหมาะสมตามรูปแบบของการจัดชั้นเรียน และขาดการเชื่อมโยงสร้างความเข้าใจ การยอมรับสภาพที่เป็นจริงของระบบการจัดการศึกษาพิเศษ และศักยภาพของเด็กที่ตนเองรับผิดชอบ อีกทั้งไม่คำนึงถึงความสำคัญที่จะตกลงจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้ปกครอง ผู้สอน ผู้บริหาร โดยผู้ปกครองคาดหวังผลสำเร็จของลูกมากและมอบภาระให้โรงเรียนดำเนินการแต่ฝ่ายเดียว เพื่อความต้องการการงานวิชาการด้านหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ ต้องการปรับปรุงอัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของนักเรียนเป็นอันดับแรก คงยังเป็นเช่นนี้ต่อไป

1.4 ด้านวัดผลและประเมินผล ต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดผล การศึกษาพิเศษที่เป็นปัจจุบันเป็นอันดับ 1 ต้องการให้มีวิธีการและเกณฑ์การรับเด็กพิเศษเข้าเรียน เป็นบรรทัดฐานเป็นอันดับ 2 ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการวัดผลการประเมินผลใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นเป็นอันดับ 3 ต้องการให้มีการประเมินการสอนของครูสอนเด็กพิเศษเป็นระยะ ๆ เป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรของเด็กปกติในปัจจุบันได้มีการปรับเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเป็นหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ส่วนหลักสูตรสำหรับเด็กพิเศษในรูปแบบการจัดห้องพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนปกตินั้นได้ใช้อิงหลักสูตรของ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา มาเป็นเวลา 19 ปีแล้ว ประกอบกับการประสานงานของครูผู้สอนกับผู้บริหารที่กำหนดวิธีการวัดผลสำหรับความต้องการของเด็กพิเศษอาจไม่ชัดเจนนัก ซึ่งศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย (2529 : 27) กล่าวถึงเรื่องการวัดผลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยยึดระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผลการเรียน ไว้ดังนี้

1. การวัดผลปลายภาคเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 นั้นครูผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้วัดผลจากที่สอนไป ซึ่งในกรณีของเด็กที่มีความต้องการพิเศษผู้บริหารควรให้ความร่วมมือเพื่อให้การวัดผลเป็นไปได้ตามความเหมาะสมและตามศักยภาพความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องแต่ละประเภทด้วย

2. การวัดผลปลายปีในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 4 นั้นเป็นหน้าที่ของ ผู้บริหารจะกำหนดวิธีการวัดผล จึงควรให้ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนได้มีโอกาส

ร่วมออกข้อทดสอบและวัดผลให้เป็นไปตามจุดประสงค์ทางการเรียนการสอน และเหมาะสมกับ
 อรรถภาพความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทเช่นเดียวกัน

3. การวัดผลชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ดำเนินการตามระเบียบที่กรมวิชาการ
 วางไว้ โดยยึดถือเกณฑ์ที่กรมสามัญศึกษาได้รับมอบหมาย ให้ยกเว้นได้บางวิชาเฉพาะเด็กที่มี
 ความต้องการพิเศษที่เรียนในชั้นพิเศษ เช่น หนูหนวกไม่ต้องสอบเขียนตามคำบอก และตาบอด
 ไม่ต้องสอบวาดภาพ ระบายสี เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 46) ได้กล่าวถึง
 การวัดและการประเมินผลการเรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ปฏิบัติโดยยึดหลัก ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลจะต้องแยกเด็กพิเศษออกจากเด็กปกติ โดยไม่นำ
 คะแนนและจำนวนไปร่วมกับเด็กปกติ ตามโครงการประเมินผลคุณภาพของนักเรียน

2. การวัดจะต้องสอดคล้องกับการเรียนการสอนของเด็กที่มีความต้องการ
 พิเศษแต่ละคน รายละเอียดของการประเมินผลกำหนดไว้แล้วในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

3. ในกรณีที่เด็กมีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ การเรียนเนื้อหา
 ครอบคลุม ให้ใช้เกณฑ์เดียวกับที่ใช้กับเด็กปกติ

4. ในกรณีที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการยกเว้นจุดประสงค์บางจุด
 และยกเว้นเนื้อหา การวัดและประเมินผลให้เป็นไปตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษา
 เฉพาะบุคคลสำหรับเด็กแต่ละคน และจากรายงานการวิจัยการศึกษาแนวโน้มแห่งความเป็นไปได้
 ของการจัดโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 กรุงเทพมหานคร (2529 : 22) ได้ระบุปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรที่พบในการจัดการเรียนร่วมของครู
 ผู้สอนว่า หลักสูตรไม่เหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษ ทำให้การประเมินผลไม่ยุติธรรมสำหรับเด็ก
 ด้วยเหตุผลดังกล่าวความต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดผลการศึกษาพิเศษที่เป็น
 ปัจจุบันจึงมีความต้องการเป็นอันดับแรก

2. ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนโครงการเด็ก
 พิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและในแต่ละด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำ
 หลักสูตรไปใช้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและ
 ประเมินผล ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานคณะกรรมการการ
 ประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการจัดการศึกษาเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา
 โดยดำเนินการร่วมกับกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา จนกระทั่งปีงบประมาณ 2529
 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีการดำเนินโครงการพัฒนารูปแบบ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติขึ้น โดยมอบให้สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครดำเนินการทดลองจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ 2 ประเภท คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเรียนร่วมกับเด็กปกติขึ้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งในปี 2539 มีจำนวน 18 โรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมและศึกษาข้อมูลด้านรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนการสอน เครื่องมือ สื่อต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนร่วม (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2539 : 6)

ตลอดระยะเวลาในการดำเนินการในขณะนั้นบุคลากรในโรงเรียนที่จัดโครงการเรียนร่วมย่อมทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ของงานวิชาการ ทั้งด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลดังที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2529 : 22 - 23) ได้ทำการศึกษาวิจัยปัญหาในการจัดการเรียนร่วมในความเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนพบว่ามีปัญหาดังนี้

- สภาพความพิการของเด็กมากเกินไปกว่าที่จะเรียนในชั้นปกติได้
- ครูขาดความเข้าใจในการจัดชั้นเรียนร่วม
- สื่อและอุปกรณ์การสอนยังมีน้อย ไม่เหมาะสมกับความพิการ
- หลักสูตร ไม่เหมาะสมทำให้การประเมินผลไม่ยุติธรรม
- ครูขาดความรู้และประสบการณ์ในการสอนเด็กพิการ
- ผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจและไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร
- บุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาพิเศษ
- งบประมาณที่ได้มาสำหรับโครงการนี้ยังไม่เพียงพอ
- เทคนิคและวิธีสอนยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร
- สื่อการเรียนการสอนมีจำนวนน้อยไม่พอที่จะให้บริการ

ประกอบกับปัญหาและความต้องการงานวิชาการของโครงการเด็กเรียนร่วมในโรงเรียนที่ดำเนินการได้ถูกนำมาพิจารณาเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและส่งเสริมการสนับสนุนทั้งผู้บริหาร โรงเรียน หรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องตลอดมา ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติมา ปรีดีดิolk (2532 : 52 - 55) ได้เสนอแนวทางการบริหารและครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ เช่น

1. วางโครงการดำเนินงานด้านการเรียนการสอน
2. จัดให้มีการจัดทำโครงการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร
3. พิจารณานักเรียนแบบเรียน คู่มือ อุปกรณ์ต่าง ๆ
4. ควบคุมการซื้อ การเก็บรักษา และใช้อุปกรณ์

5. ให้คำแนะนำหรือนิเทศครูในเรื่องหลักสูตรการสอน การใช้อุปกรณ์ วิธีสอน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

6. ประเมินผลการเรียนการสอน จัดทำข้อสอบ ควบคุมเรื่องการวัดผลให้เป็นไปตามระเบียบวัดผล เป็นต้น

ครูผู้สอนมีหน้าที่ในด้านวิชาการดังนี้

1. จัดทำโครงการสอนให้สมบูรณ์ มีความชัดเจนในเป้าประสงค์ มีเนื้อหาสมบูรณ์ และมีการประเมินผลและแก้ไขให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

2. การเตรียมการสอน เตรียมการสอนในเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ โดยมีลำดับขั้นตอนตามหลักสูตร

3. การเตรียมอุปกรณ์ จัดหาอุปกรณ์ที่จะใช้ในบทเรียนนั้น ๆ ให้ตรงตามจุดประสงค์อุปกรณ์นั้น ๆ หาง่ายและประหยัด สามารถแก้ไขดัดแปลงใช้ได้หลาย ๆ โอกาส

4. การออกข้อสอบ มีการออกข้อสอบทั้งข้อสอบย่อย และสอบประจำภาคอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์การวัดผล จึงเห็นได้ว่าบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารและครูผู้สอนต้องปฏิบัติในงานวิชาการที่ค่อนข้างจะเหมือนกันในเนื้อหาสาระ ต่างกันในแนวปฏิบัติของรายละเอียด ด้วยเหตุนี้การดำเนินการเพื่อพัฒนางานวิชาการทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อกันทุกงาน ความรู้ ความเข้าใจและความต้องการการนิเทศงานวิชาการทั้ง 4 ด้านของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จึงไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศงานวิชาการจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครู โครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 1 - 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป ทั้งโดยรวมและรายด้านนั้น ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการโดยรวมของครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ผลของการเปรียบเทียบรายด้านพบว่า ความต้องการดังกล่าวในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลของครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน ไม่แตกต่างกัน แต่พบว่าความต้องการด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ของครูที่มีประสบการณ์ 1 - 5 ปี มีความต้องการมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ต้นปีการศึกษา 2534 ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะมีอายุในระหว่าง 47 - 60 ปี เพราะหน่วยงานนี้ไม่มีการสอบบรรจุข้าราชการเข้าใหม่มาเป็นเวลากว่า 20 ปีแล้ว เพียงรับย้ายข้าราชการครูจากต่างจังหวัดเข้ามาเป็นระยะ ๆ และมีการหมุนเวียนกันบ้างในแต่ละ

โรงเรียนด้วยเหตุผลของส่วนตัว เช่น ย้ายเพื่อใกล้บ้าน หรือจำนวนนักเรียนของโรงเรียนใดลดลง สักส่วนของครูที่เกินเกณฑ์ก็จะถูกปรับให้ย้ายไปอยู่โรงเรียนที่ขาดเกณฑ์ เพราะจำนวนนักเรียนในโรงเรียนนั้นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น ดังนั้นข้าราชการครูในสังกัดจึงเกษียณอายุราชการในแต่ละปีมีจำนวนมากคือ ระหว่าง 30 - 35 คน ในจำนวนนี้มีทั้งผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูผู้สอน จึงต้องมีการรับย้ายและหมุนเวียนข้าราชการเข้าบรรจุในโรงเรียนที่ข้าราชการครูเกษียณอายุราชการไป ในส่วนของตำแหน่งผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารฯ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้เปิดรับสมัครและทำการสอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารฯ เช่น ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ เป็นต้น ผู้ที่มาสมัครสอบเพื่อดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการก็คือ ข้าราชการครูตำแหน่งสายผู้สอนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งมีความต้องการจะเปลี่ยนสายการสอนมาดำรงตำแหน่งในสายการบริหาร ทั้งนี้บุคคลเหล่านี้จะต้องผ่านการสอบ การอบรมอย่างเข้ม ในเรื่องการสอบและการอบรม ผู้สอบจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรประถมศึกษาเป็นอย่างดี เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจของประสิทธิภาพที่จะทำให้เด็กได้รับรู้และเกิดการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดังที่ รัชชัช ชัยจิราชากุล (2529 : 10 -11) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง กิจกรรมหรือประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน กิจกรรมและประสบการณ์เป็นคำที่ใช้แทนกันได้แต่มีความแตกต่างกันอยู่ตรงที่ว่ากิจกรรมเน้นที่กระบวนการหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งไม่ได้บ่งบอกถึงความสำเร็จ ได้แก่ การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในตัวผู้เรียน ส่วนประสบการณ์มีจุดเน้นอยู่ที่การเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นการจัดประสบการณ์จึงหมายถึง การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนนั่นเอง

เมื่อได้มีการบรรจุแต่งตั้งผู้บริหาร (ผู้ช่วยผู้อำนวยการ) และย้ายสับเปลี่ยนครูปฏิบัติการสอนให้เหมาะสมกับสัดส่วนของแต่ละโรงเรียนแล้ว ส่วนหนึ่งก็ถูกบรรจุให้มาปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน 18 โรงเรียน ที่กำลังดำเนินการโครงการเรียนร่วมอยู่ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเพื่อเริ่มเข้ามาควบคุมดูแลและให้การสนับสนุนเกี่ยวกับงานวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งของงานทั้งหมด 6 งาน ในโรงเรียนประถมศึกษา ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 9) ได้สรุปความหมายไว้ว่า หน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นจะต้องเอาใจใส่และให้ความสำคัญเป็นพิเศษคืองานวิชาการ ส่วนงานอื่น ๆ ลดหลั่นความสำคัญตามลำดับ คือ งานวิชาการ งานบริหารงานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานการเงิน งานอาคารสถานที่ งานสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานหลักสูตรเป็นภาพรวมของงานวิชาการที่ผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องเอาใจใส่ดูแลและสนับสนุนตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้กำหนดดังที่ กิตติมา ปรีดีดิลล (2532 : 52 - 55)

ได้กล่าวว่า ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ มีภาระหน้าที่คือจัดให้มีการจัดทำโครงการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรและปรับปรุงให้ใช้ได้อยู่เสมอ และครูผู้สอนมีหน้าที่เตรียมการสอนเตรียมเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรให้สมบูรณ์

ด้วยประสบการณ์ 1 - 5 ปีของครู โครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมใหม่และด้วยความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องและเรียนรู้งานวิชาการโดยเฉพาะด้านหลักสูตรซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจในการกำหนดทิศทางการจัดประสบการณ์ ซึ่งจะสร้างความรู้ กำหนดคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียน ดังนั้นครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ 1 - 5 ปี จึงมีความต้องการการนิเทศงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในโครงการเรียนร่วมดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้

1.1 ควรให้มีคณะกรรมการประชุมร่วมระหว่างกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมวิชาการ เพื่อทบทวนแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมที่ได้ดำเนินการผ่านมากว่า 10 ปี เพื่อสรุปผลและพิจารณาปรับปรุงพัฒนาจุดหมาย โครงสร้างและเนื้อหาสาระและวิเคราะห์หลักสูตรให้เกิดประโยชน์และนำไปใช้ได้จริงบนพื้นฐานของปรัชญาและหลักการสอนของเด็กพิเศษทุกประเภท ทุกระดับการศึกษา และทุกระดับของความบกพร่อง

1.2 สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครควรแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดูแลการดำเนินงานในโครงการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพ

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 ให้มีการจัดสัมมนาและศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดโครงการเรียนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในประเทศและนอกประเทศ

2.2 ประชุมปฏิบัติการเพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของครูผู้สอนที่ประสบความสำเร็จในการสอนแต่ละวิชา แต่ละเรื่องของการเรียนการสอนเด็กพิเศษ

2.3 จัดทำแผนการสอนสำหรับเด็กพิเศษทั้ง 2 ประเภท ในระดับก่อนวัยเรียน

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน

3.1 ควรมีสุนัขสื่อของเด็กพิเศษในระดับจังหวัด กลุ่มโรงเรียนและในโรงเรียนให้เป็นหน่วยบริการแก่โรงเรียนในโครงการเรียนร่วม

3.2 ควรจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อให้ครูมีความรู้ มีเทคนิคในการประยุกต์ใช้สื่อผลิตสื่อได้ด้วยตนเองด้วยวิธีประหยัด

3.3 ควรจัดงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดซื้อสื่อที่จำเป็นสำหรับนักเรียนพิเศษและห้องเรียนพิเศษทุกระดับ

4. ด้านการวัดและประเมินผล

4.1 โรงเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อคัดเลือกเด็กพิเศษ โดยกำหนดเกณฑ์วิธีการให้ได้มาตรฐาน

4.2 ควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเพื่อจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กแต่ละคน

4.3 ควรปรึกษาหารือกันระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนในการกำหนดมาตรการการวัดและประเมินผลการเรียนของเด็กพิเศษให้ถูกต้องเหมาะสมตามแนวทางของหลักสูตร

4.4 ควรจัดตั้งชมรมผู้ปกครองการศึกษาพิเศษของโรงเรียนร่วม 18 โรงเรียนในสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ” เพื่อให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ” เพื่อพัฒนาการนิเทศวิชาการภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนะของศึกษานิเทศก์และผู้บริหาร โรงเรียนที่มีต่อโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ” เพื่อสะท้อนทัศนคติทางงานวิชาการของโครงการเรียนร่วมเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ความร่วมมือทางวิชาการต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, สำนักงาน. คู่มือการเรียนรู้ร่วมระดับประถมศึกษา เล่มที่ 1
สำหรับผู้บริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สยามรัฐ, 2530.
- รายงานการวิจัยการทดลองเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร. น.ป.ท., 2529.
- สรุปการดำเนินงานโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษ
เรียนร่วมกับเด็กปกติ. น.ป.ท., 2539.
- ทศวรรษการจัดการเรียนร่วม. กรุงเทพฯ : สำนักงานการประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร, 2539.
- แผนปฏิบัติการและผลการจัดการศึกษา. เอกสารลำดับที่ 27/2539 : สำนักงาน
การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2539.
- กิตติมา ปรีดีติลล. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2529.
- คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.
- กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534.
- คู่มือการดำเนินงานการศึกษาพิเศษสำหรับศึกษานิเทศก์. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534.
- คู่มือการเรียนรู้ร่วมระดับประถมศึกษาสำหรับครูผู้สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน.
กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535.
- คู่มือการเรียนรู้ร่วมระดับประถมศึกษาสำหรับครูผู้สอนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535.
- งานบริหารงานวิชาการ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่มที่ 3. กรุงเทพฯ : สามเสนเจริญ
พานิช, 2529.
- รายงานการประชุมฝึกอบรมครูการศึกษาพิเศษ โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการ
การประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533.
- รายงานสรุปการดำเนินงานโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็ก
พิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534).
กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534.

จรัญ ทองปิยะภูมิ. การศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหาร โรงเรียนโครงการเรียนร่วมสำหรับ
นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

ซัชว เถาว์ชาติ. การนิเทศการสอน. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534.

ซารี มณีสรี. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศิลปบรรณาการ, 2532.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
อมรการพิมพ์, 2525.

ทรงยศ ชัยมงคล. การนิเทศโรงเรียนประถมศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, 2534.

ธวัชชัย ชัยจิราธากุล. การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต,
2529.

ธีรยุทธ์ เสนิย์วงศ์ ณ อยุธยา. "พฤติกรรมครูในการเรียนการสอน," เอกสารการสอน
ชุดวิชา หน่วยที่ 6-11 พฤติกรรมการสอนประถมศึกษา. หน้า 125. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2524.

ธีระ รุณเจริญ. การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

ธงชัย สันติวงศ์. พฤติกรรมผู้บริโภครทางการตลาด. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2533.

นิพนธ์ ไทยพานิช. การนิเทศแบบคลินิก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

นิพนธ์ กินวงศ์. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์, 2523.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อนงค์การพิมพ์,
2527.

บั้งอร ดันปาน. เอกสารประกอบการสอนวิชาการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ :
คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2535.

บุญญฤทธิ์ คงคาเพชร. การผลิตสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : ม.ป.ป., 2529.

บุญมี เณรยอด. งานบริหารวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, 2529.

เบญญา ชลธาร์นันท์. "การจัดที่อยู่อาศัยสำหรับบุคคลพิการ," ในเอกสารการสอน
ชุดวิชา การดูแลบุคคลพิการ. หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
2532.

ประดิษฐ์ ศรีสุวรรณ. การปฏิบัติงานด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, 2535. อัดสำเนา.

ปราณีต ม่วงนวล. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านนุเคราะห์การนิเทศและ
สภาพของกลุ่มโรงเรียนกับกระบวนการการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของกลุ่มโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี. ปรินิพนธ์
กศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532. อัดสำเนา.

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, 2526.

ผดุง อารยะวิญญู. การเรียนร่วม ภาควิชาการศึกษาพิเศษ และการศึกษาผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ :
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

ผดุง อารยะวิญญู. การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บรรณกิจ,
2533.

พรมณี เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2528.

พัฒน์ ภาสบุตร. "การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิการ," ในเอกสารการสอนชุดวิชา
การดูแลบุคคลพิการ หน่วยที่ 6-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.

พิตร ทองชั้น. หลักการวัดผล. กรุงเทพฯ : พีระพัฒนา, 2524.

พิศมัย ถิระแก้ว. หลักสูตรและการจัดการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต,
2535.

มานิช บุญญานุวัตร. "การทดลองรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนด้วยการพัฒนาองค์การ,"
การวิจัยทางการศึกษา. 18(4) : 92 ; ตุลาคม - ธันวาคม 2533.

เมธี ปิณฑนานนท์. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2525.

รุ่งทิวา จักรกร. วิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2527.

ละออ ชูติกร. "การเรียนร่วมชั้นระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินกับเด็กปกติ,"
ในเอกสารวิชาการ รวบรวมบทความการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ : คณะวิชาครุศาสตร์
วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2526.

เลขาธิการสมาพันธ์ สมาคมครูประถมศึกษาแห่งประเทศไทย, สำนักงาน. คู่มือปฏิบัติงานและ
สอบเลื่อนตำแหน่ง ภาควิชาความรู้ความสามารถทั่วไป. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการ
สมาพันธ์, 2534.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ :

ศึกษาพร, 2527.

วนิดา เสนีเศรษฐ และชอบ อินทร์ประเสริฐ. มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร. กรุงเทพฯ ฯ :

โอเคียนสโตร์, 2530.

วารินทร์ สายโอบเอื้อ. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : วิทยาลัยครูพระนคร, 2522.

วิชาการ, กรม. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533).

กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.

_____ . คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง

พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.

วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ ฯ : รุ่งเรืองธรรม,

2525.

ศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร, มหาวิทยาลัย. "การประถมศึกษา," ในสารานุกรมศึกษาศาสตร์.

กรุงเทพฯ ฯ : วิสัทธิพัฒนา, 2535.

ศรียา นิยมธรรม. การเรียนรู้ร่วมสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรส, 2534.

ศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งประเทศไทย. ทบวงมหาวิทยาลัย. การศึกษาสถานภาพของเด็กที่มีความ

บกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทยที่มีอยู่ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ระหว่างปี

2526 - 2527. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,

2529.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์อักษรการพิมพ์, 2528.

สันต์ ธรรมบำรุง. หลักกรณิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.

_____ . หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์นรสิงห์,

2530.

สัจจ อุทรานันท์. กรณิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2527.

สามัญศึกษา, กรม. คู่มือครูการศึกษาพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์

กรมสามัญศึกษา, 2525.

_____ . กรณิเทศเพื่อให้โรงเรียนพัฒนาตนเอง. เอกสารหมายเลขที่ 4/2533. กรุงเทพฯ ฯ :

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2532.

_____ . ประเมินผลโครงการเรียนร่วม. กรุงเทพฯ ฯ : กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา, 2529.

สุชาติ สุกโดยะ. "สัมภาษณ์ : พัฒนาการประถมศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ," มิตรครู.

26(22) : 6 ; พฤศจิกายน 2527.

- สุณีย์ ธีรดากร. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนคร, 2523.
- สุขุมล เกษมสุข. ประสบการณ์ทางวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- สุภัททา ปิ่นทะแพทย์. จิตวิทยาทั่วไปแนวคิดและทฤษฎีขั้นมูลฐานและการประยุกต์.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2534.
- สวนดุสิต, วิทยาลัยครู. การศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2520.
- อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงการวัฒน์. หลักและแนวทางในการนิเทศภายในสำหรับ
โรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองการพิมพ์, 2528.
- อุทัย ธรรมเดโช. หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2531.
- Best, John W. Research in Education. 3rd ed. New Delhi : Prentice Hall, 1978.
- Birght, Esther. A Study of Certain Characteristics of Successful Mainstreaming.
Ph.D. Dissertation, University of Michigan, 1986.
- Brunswik, E. Perception and the Representative Design of Psychological
Experiments. Berkeley, Los Angeles : University of California Press,
1956.
- Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. 4th ed. New York :
Harper and Row, 1984.
- Douglass, Carl R. Democratic Supervision in Secondary Schools. 2nd ed. Edinburg :
The Riverside Press, 1961.
- Fidder, Dagny A. Supervisory Skills, Knowledge, and Values Perceived as
Important by Special Education Supervisors And Their Teachers. Ph.d.
Dissertation, University of Illinois at Urbana - Champaign, 1982.
- Gearheart, Bill R. and Mel W. Weishahn. The Handicapped Student in the Regular
Classroom. London : The C.V. Mosby, 1980.

- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill Book Co., 1973.
- Harris, Ben M. Supervisory Behavior in Education. 2nd ed. Englewood Cliffs : N.J. Prentice Hall Inc., 1975.
- Maccartney, Phyllis E. The Development of a Process for the Supervision of Special Education Teachers. Ph.D. Dessertation, University of Colorado at Boulder, 1987.
- Michaelis, John U., Ruth M. Grossman and Lloud F. Scott. New Designs for the Elementary School Curriculum. New York : McGraw-Hill, 1967.
- Minudin, Otman Osman Bin. "The Role of the Secondary School Principal as Perceived by Secondary School Principles in Sabah, Malaysia", Dissertation Abstracts International. janurary, 1987.
- Mize, Jean Clark. A Study of Skills Needed by South Carolina Principals to Administer Programs for Handicapped Students (Special Education, Exceptional Child, Supervision). Ed.D Dissertation, University of South Carolina, 1984.
- Oliva, P.F. Developing the Curriculum. Boston : Little, Brown and Company, 1982.
- Slone, Etta K. "Principal and Inservice Training : Knowledge Attitude and Mainstreaming Practices," Dissertations Abstract International. July, 1983.
- Wiles, Kimball and John T. Lovell. Supervision of Better Schools. 4rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1975.
- Zigmond, Naomi, Vallecorsa, Ada and Selverman, Rita. Assessment for Instructional Planning in Special Education. Englewood Cliffs, N.J., Prentice-Hall Inc., 1983.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความต้องการการนิเทศด้านวิชาการ โครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มุ่งที่จะรวบรวมความคิดเห็นของท่าน เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศด้านวิชาการ โครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร คำตอบทุกคำตอบเป็นอิสระตามความคิดเห็นของท่าน และจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานของท่านในทุกกรณี
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน
 - ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือก
 - ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศด้านวิชาการ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
 - ตอนที่ 3 เป็นปัญหาและข้อเสนอแนะการนิเทศด้านวิชาการแบบปลายเปิด

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ อยู่ในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันของท่าน
 - ☐ ผู้อำนวยการโรงเรียน
 - ☐ อาจารย์ใหญ่
 - ☐ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
 - ☐ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่
 - ☐ ครูผู้สอนประจำชั้นเด็กพิเศษ
 - ☐ ครูผู้สอนประจำวิชาเด็กพิเศษเรียนร่วม
2. ประสบการณ์ที่มีส่วนร่วมในโครงการเรียนร่วม
 - ☐ ระหว่าง 1 - 5 ปี
 - ☐ 5 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2

ความต้องการการนิเทศด้านวิชาการ โครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ

ถ้าใช่ เอง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับความต้องการของท่าน

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยหรือน้อยที่สุด

ข้อ	ความต้องการการนิเทศ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้</u>					
1.	ต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ จุดหมาย โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร					
2.	ต้องการให้มีการส่งเสริมการปรับปรุงกิจกรรม และ จุดประสงค์ในหลักสูตร					
3.	ต้องการให้มีการสนับสนุนจัดทำโครงการสอน แผนการสอนด้วยตนเอง					
4.	ต้องการให้มีการปรับปรุงเนื้อหาในแผนการสอน เพื่อใช้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร					
5.	ต้องการรับฟังการบรรยายความรู้ที่สำคัญ ความรู้ใหม่ เกี่ยวกับหลักสูตรเป็นครั้งคราว					
6.	ต้องการให้มีมาตรการปรับปรุงอัตราเวลาเรียน ตามหลักสูตรให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพ ของนักเรียน					
7.	ต้องการรับความรู้เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาและกิจกรรม ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้					
8.	ต้องการให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างครูสอนเด็กพิเศษ และครูสอนเด็กปกติ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักสูตรการศึกษา					
9.	ต้องการให้จัดครูผู้สอนเด็กพิเศษ ได้สอนตามความถนัด และประสบการณ์ของตน					
10.	ต้องการให้มีการจัดการสอนซ่อมเสริมที่แน่นอน เพื่อ ฟื้นฟูและส่งเสริมสภาพของนักเรียนให้เหมาะสม					

ข้อ	ความต้องการการนิเทศ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</u>					
1.	ต้องการได้รับความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิธีสอนแบบต่างๆ ที่พัฒนาและมีประสิทธิภาพ					
2.	ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดห้องเรียนและวิธีสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน					
3.	ต้องการไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ประสบผลสำเร็จ					
4.	ต้องการได้รับเอกสารวิชาการ ข้อเสนอแนะการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนเด็กพิเศษ					
5.	ต้องการให้มีการสังเกตการสอนและให้ข้อเสนอแนะในบางโอกาส					
6.	ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างเด็กปกติและเด็กพิเศษ					
7.	ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมเสริมพิเศษเฉพาะทาง เช่น ด้านกีฬา ศิลปะสำหรับเด็กพิเศษ					
8.	ต้องการความรู้ ความเข้าใจเทคนิควิธีสอนซ่อมเสริมที่เหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษ					
9.	ต้องการให้มีการแลกเปลี่ยนเผยแพร่เทคนิคการสอนของครูแต่ละคนในโรงเรียน					
10.	ต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมฝึกการพูดและ แก้ไขการพูดเพื่อสื่อความหมายอย่างหลากหลายวิธี					

ข้อ	ความต้องการการนิเทศ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ด้านสื่อการเรียนการสอน</u>					
1.	ต้องการให้มีศูนย์บริการด้านสื่อการเรียนการสอน ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน					
2.	ต้องการให้มีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้สื่อ					
3.	ต้องการให้จัดอบรมวิธีการนำคอมพิวเตอร์ มาใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน					
4.	ต้องการให้มีการประกวดสื่อการเรียนการสอนสำหรับ เด็กพิเศษแต่ละประเภท ในทุกกลุ่มประสบการณ์					
5.	ต้องการให้มีการเผยแพร่การใช้สื่อของครูที่ประสบ ผลสำเร็จ					
6.	ต้องการให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ของครูผู้สอนที่ใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
7.	ต้องการได้รับบริการ ความสะดวกในเรื่องสื่อการเรียน การสอน เช่น หนังสือ คู่มือ ตำรา อุปกรณ์ไว้ให้ครูได้ใช้					
8.	ต้องการให้มีอุปกรณ์ประจำห้องเรียนที่จำเป็นสำหรับ เด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างครบถ้วน					
9.	ต้องการให้มีห้องเสริมวิชาการให้เพียงพอกับปริมาณ และสภาพความต้องการพิเศษของเด็ก					
10.	ต้องการให้มีห้องและอุปกรณ์ฝึกพูดที่จำเป็นสำหรับ ครูผู้สอนฝึกพูดและแก้ไขการพูด					

ข้อ	ความต้องการการนิเทศ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ด้านการวัดผลและประเมินผล</u>					
1.	ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการวัดผล					
	การประเมินผลใหม่ๆ เพิ่มขึ้น					
2.	ต้องการให้โรงเรียนประชุมครูเพื่อสร้างเครื่องมือทดสอบ					
	แบบต่างๆ					
3.	ต้องการให้จัดหาคู่มือ อุปกรณ์ ในการวัดผลและ					
	ประเมินผลแต่ละวิชาให้เพียงพอ					
4.	ต้องการให้มีวิธีการและเกณฑ์การรับเด็กพิเศษเข้าเรียน					
	เป็นบรรทัดฐาน					
5.	ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับแผนการศึกษา					
	เฉพาะบุคคล					
6.	ต้องการให้มีการทำและใช้แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล					
	สำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ					
7.	ต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดผล					
	การศึกษาพิเศษที่เป็นปัจจุบัน					
8.	ต้องการให้มีหน่วยจัดเก็บเครื่องมือการวัดผล					
	อย่างมีระบบ					
9.	ต้องการให้มีการประเมินการสอนของครูสอนเด็กพิเศษ					
	เป็นระยะๆ					
10.	ต้องการให้มีการประเมินการใช้ห้องเสริมวิชาการ					
	ห้องฝึกพูด และห้องแก้ไขการพูดอย่างสม่ำเสมอ					

ตอนที่ 3

ปัญหาและข้อเสนอแนะกรณีพิเศษโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ

คำชี้แจง ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการ
กรณีพิเศษด้านวิชาการ

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

1.1 ปัญหา

.....

1.2 ข้อเสนอแนะ

.....

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 ปัญหา

.....

2.2 ข้อเสนอแนะ

.....

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน

3.1 ปัญหา

.....

3.2 ข้อเสนอแนะ

.....

4. ด้านการวัดผลและประเมินผล

4.1 ปัญหา

.....
.....

4.2 ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ที่ ทม 1007/0357

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 คลองเตย กรุงเทพฯ 10110

12 ธันวาคม 2539

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายเกษม ทองสัมฤทธิ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอก การศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ผดุง

อารยะวิญญู

ประธาน

ผศ.จิรภรณ์

บุญส่ง

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอหนังสือราชการเพื่ออำนวยความสะดวกในการขอความร่วมมือจากโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยให้ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมกราคม 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.สิริญา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ศบ 1407/7489

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

อาคาร 4 พญาไทย ถนนศรีอยุธยา 10400

20 ธันวาคม 2539

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน

ด้วยสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้รับแจ้งจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ว่า นายเกษม ทองสัมฤทธิ์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาพิเศษ มีความประสงค์ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความต้องการการนิเทศทางวิชาการของครูโครงการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และขอความร่วมมือผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ ได้ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนธันวาคม 2539 - มกราคม 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาตามโครงการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จึงใคร่ขอให้โรงเรียนได้ให้ความสะดวกตามสมควรด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุบล เล่นวารี)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ฝ่ายบริหารทั่วไป

โทร. 2458391

โทรสาร. 2459939

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายเกษม ทองสัมฤทธิ์
เกิดวันที่	13 มีนาคม 2491
สถานที่เกิด	ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	26/8 หมู่ 8 ตำบลบางหว้า เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	หัวหน้าฝ่ายพัฒนางานวิชาการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2506	ม.6 จากโรงเรียนพรหมมานุสรณ์
พ.ศ. 2509	ป.กศ. จากโรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรี
พ.ศ. 2525	ก.บ. จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2540	กศ.ม. จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วม
กับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
เกษม ทองสัมฤทธิ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ
ตุลาคม 2540

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโรงเรียนโครงการพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูและผู้บริหารในโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 4 ด้าน คือ หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ที่เข้าร่วมในโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 36 คน และครูปฏิบัติการสอน ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น ครูสอนเฉพาะแต่ละวิชา ในโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 54 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 90 คน ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test)

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. ความต้องการการนิเทศของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีความต้องการการนิเทศด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการการนิเทศ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ
2. ความต้องการการนิเทศงานด้านวิชาการของผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนโครงการพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. ความต้องการการนิเทศของครูโครงการเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 1-5 ปี และมากกว่า 5 ปี ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านวัดผลและประเมินผล แต่ด้านหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี มีความต้องการมากกว่าครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี ขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

THE NEEDS FOR ACADEMIC SUPERVISORY SERVICES OF TEACHERS
THE PRIMARY SCHOOL INTEGRATION PROJECT FOR SPECIAL NEEDS
CHILDREN OF THE OFFICE OF BANGKOK METROPOLITAN PRIMARY EDUCATION

AN ABSTRACT
BY
KASEM TONGSOMRIT

Presented in partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Special Education
at Srinakharinwirot University
October 1997

The purpose of the research was to study the needs for academic supervision of the teachers in the schools that special children were integrated with nonhandicapped children in the primary schools of the Bangkok Metropolitan Primary Education Office, and to compare the needs for academic supervision of the teachers and administrators in the schools in four main aspects : curriculum and of curriculum, implementation the organization of teaching and learning activities, the teaching and learning materials, and the measurement and evaluation.

The sample was composed of 36 administrators of the project schools including the heads and the deputy heads of the schools and 54 teachers who took part in the teaching or the supervision in the project. The 90 subjects were sampled by using simple random sampling method. The instrument for data collection was the rating scale questionnaire. The statistic used to analyze the data were the mean, standard deviation, and t-test

The results of the study showed :

1. The needs of the teachers for academic supervision was at the high level. The needs for the 4 aspects of academic, the curriculum and the implementator of the curriculum, the organization of teaching and learning activities, the teaching and learning materials, the measurement and evaluation were also high.

2. There was no different in the needs of academic supervision between the administrators and the supervision teachers, and the need for the supervision in the 4 aspects of academic.

3. In comparison of the needs for supervision of the teachers who had 1-5 years teaching experiences and who had more than 5 years teaching experience indicated that their needs were insignificantly different. Considering the 4 aspects of academic , supervision only one difference was found in the curriculum and the use of the curriculum at the 0.5 level of significance.